

**KONINKLIJKE
VERENIGING
TER BEOEFENING
VAN DE
KRIIGSWETENSCHAP**

OPGERICHT 6 MEI 1865

Ereleden

Z.K.H. de Prins der Nederlanden
Z.E. Luitenant-Generaal b.d.
M. R. H. Calmeyer
Z.E. Luitenant-Generaal b.d.
D. A. van Hilten
Generaal-Majoor b.d. J. J. de Wolf
Generaal-Majoor b.d.
E. R. d'Engelbronner

Bestuur

C. Knulst, MWO 4, Generaal-Majoor b.d., voorzitter
H. J. L. Janssen, Commodore Klu
C. E. baron van Asbeck
A. H. Lind, Kapitein-Luitenant ter Zee
W. Walthuis, Brigade-Generaal der Infanterie b.d., Redacteur, p.a. Hogere Krijgsschool, Frederikkazerne, van Alkemadelaan 774, 's-Gravenhage
M. J. Wolters, Luitenant-Kolonel der Mariniers
A. J. E. Poulissen, Kolonel Klu
C. 't Hart, Luitenant-Kolonel MA b.d., 2e secretaris-penningmeester, Nassaulaan 6, Zoetermeer, giro-rekening 7 88 28

MARS IN CATHEDRA

15 JAN

1 9 7 7

32

IN DIT NUMMER

- Mededelingen van het bestuur
— Bijeenkomst te Breda,
woensdag 28 april 1976 1358
- Het Arabisch-Israëliische conflict, voordracht door E. Shimshoni, kolonel van het Israëliische leger 1359
- Discussie 1367
- The Royal Army Ordnance Corps, suppliers of the army, by Norman L. Dodd, colonel UK army, retired 1372
- Huldeblijk oud-cadetten 150-jarig bestaan Koninklijke Militaire Academie 1380
- Boekbespreking 1381

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

Bijeenkomst te Breda

woensdag 28 april 1976

De *voorzitter* heet de in grote getale opgekomen belangstellenden welkom.

Aangezien de verzending van de gebruikelijke convocaties aan de leden door omstandigheden buiten de schuld van het bestuur ernstige stagnatie heeft ondervonden is het aantal leden zeer beperkt. Gezien de noodzaak tot improviseren, die daaruit voortvloeide, verheugt het hem dat juist deze gelegenheid kon worden benut om de cadetten van de Koninklijke Militaire Academie, in wier huis de Koninklijke Vereniging thans gastvrijheid geniet, en de leerlingen van het Opleidingscentrum voor Officieren van Speciale Diensten in staat te stellen kennis te

maken met de activiteiten van de vereniging. Dat de aspirant-beroeps-officieren zo talrijk zijn opgekomen acht hij een verblijdend bewijs van hun serieuze interesse in de krijgswetenschappen en een mogelijk voor-teken van een komende opleving van de vereniging, die stellig baat zou kunnen vinden bij een instroming van jong bloed.

Na de gouverneur van de Koninklijke Militaire Academie te hebben bedankt voor de verleende faciliteiten ten behoeve van deze bijeenkomst, geeft hij vervolgens het woord aan de inleider, kolonel E. Shimshoni, voor diens voordracht.

MEDEDELING

Sedert 1 januari 1972 ontvangen de leden maandelijks de *Militaire Spectator*. Ten einde de toezending aan thans nog actief dienende officieren van Land- en Luchtmacht, tevens lid van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, ook na hun dienstverlating zeker te stellen, wordt belanghebbenden verzocht het secretariaat, Nassaulaan 6, Zoetermeer, in voorkomend geval in te lichten.

Het Arabisch-Israëlische conflict

E. Shimshoni

kolonel van het Israëlische leger

Mijnheer de voorzitter, ik ben mij ervan bewust dat er een goede kans bestaat dat de hier aanwezigen zich reeds een vrij afgerond oordeel hebben gevormd over het onderwerp dat ik hier vanavond voor hen mag behandelen. Over alle belangrijke vraagstukken in de wereld van onze dagen wordt immers de openbare mening vergaand beïnvloed door datgene wat de pers- en andere publiciteitsmedia daarover zeggen. Maar ik meen wel te mogen aannemen dat uw gezelschap zich kritisch opstelt en zich niet de mening van anderen zal laten opdringen. Om die reden verwacht ik dan ook dat er op mijn inleiding een levendige gedachtenwisseling zal volgen met een groot aantal vragen, die

Kolonel Etan Shimshoni werd in 1926 geboren in Leipzig, Duitsland. Tijdens een groot deel van de Tweede Wereldoorlog was hij geïnterneerd in het Duitse concentratiekamp te Westerbork, waarheen hij werd gedeporteerd nadat het uit Duitsland gevluchte ouderlijke gezin hier te lande door de oorlogshandelingen in mei 1940 was achterhaald. In 1945 werd hij door de geallieerden bevrijd. Samen met andere overlevenden trok hij in 1946 als illegale immigrant naar Palestina, dat toen nog Brits mandaatgebied was. Hij sloot zich aan bij de Hagana-verzetsbeweging en nam aan een aantal acties deel. Sinds de stichting van de staat Israël in 1948 is hij militair en officier in het Israëlische leger. In de loop van zijn militaire carrière vervulde hij verschillende commando- en staffuncties; ook deed hij bijzondere ervaring op met burgerbescherming en nationale verdediging. Na zijn bevordering tot kolonel in 1972 werd hij benoemd tot stafchef van de Israëlische Burgerbescherming. Sinds 1974 is hij Commandant van het Militaire District en van de Burgerbescherming in het gebied van Haifa.

misschien niet allemaal even prettig zullen klinken voor Israëlische oren, maar die ik dan toch wel naar waarheid zal pogen te beantwoorden, uiteraard voor zover de veiligheid van mijn land dat toelaat.

Mijn lezing betreft in hoofdzaak drie onderwerpen: in de eerste plaats de algemene situatie aan onze grenzen met Egypte, Syrië en Libanon, in de tweede plaats de Palestine Liberation Organization — PLO — en onze houding ten aanzien daarvan, en ten slotte de bezette gebieden op de Westelijke oever met inbegrip van de toestand van de bevolking en de door Israël in dat verband getroffen maatregelen.

Vooropgesteld moet worden dat de *toestand aan onze grenzen* slechts kan worden beschouwd tegen de achtergrond van het axiomatische gegeven dat er in het Midden-Oosten een onafhankelijke Joodse staat behoort te bestaan. Het ontkennen van die realiteit stempelt elke discussie over middelen en wegen ter oplossing van het bestaande conflict tot een volslagen nutteloze zaak. Over de vraag naar het bestaansrecht van de Israëlische staat als zodanig is men het internationaal — met een enkele uitzondering weliswaar — wel eens en dat punt staat daarom hedenavond dan ook niet ter discussie.

Aan de *grens met Egypte* heeft de Israëlische regering in september 1975 een belangrijke concessie gedaan ter bevordering van de ontspanning. Die stap was eigenlijk de derde opeenvolgende tegenover deze tegenstander. De eerste werd gedaan op 23 oktober 1973, toen Israël een wapenstilstand bewilligde op het moment dat zijn troepen op het punt stonden het ingesloten Derde Egyptische Leger te vernietigen, en in plaats daarvan instemde met het doorlaten van levensmiddelen- en wa-

terbevoorrading voor de omsingelde troepenmacht; de Israëli's verkeerden toentertijd in een zeer gunstige positie en stonden op slechts 103 km van Kairo.

De tweede stap deed de Israëlische regering toen zij instemde met het eerste, door Kissinger geïnitieerde, troepenscheidingsakkoord. En bij de derde stap schonk Israël aan Egypte een brede strook tot dan toe bezet gehouden gebied terug, met inbegrip van de strategisch zo belangrijk gebleken Mitla- en Giddipas, en stelde tevens Egypte in het bezit van 7 miljoen ton aardolie die lagen opgeslagen in het eveneens te ontruimen Aboe Rodeis.

Deze stappen van de Israëlische regering vormden een essentiële bijdrage ter oplossing van het conflict. In de periode tot 1973 zou iets dergelijks volslagen onmogelijk zijn geweest. Het struikelblok zou dan ongetwijfeld zijn geweest dat de Egyptenaren sinds lang waren behept met een levensgroot minderwaardigheidscomplex dat vooral voortvloeide uit het achterwege blijven van de door hun leiders zo fel begeerde successen op het gevechtveld en uit een daarmee samenhangende vrees voor de Israëlische superioriteit. Dat minderwaardigheidsgevoel en die beduchtheid verdwenen, toen de Egyptische strijdkrachten in de beginfase van de Jom-Kippoeroorlog een aantal opzienbarende resultaten behaalden en zelfs de Bar-Levlinie wisten te nemen. Die prestaties betekenden volgens Sadat het einde van de schande, „het rechten van Egypte's gebogen rug” en daarmee het nagestreefde herstel van de Egyptische eer, na eeuwen van vernedering.

De Verenigde Staten zagen in dat nu de gelegenheid schoon was om beide oorlogvoerende partijen op voet van gelijkheid tot onderhandelen te brengen, en de Israëlische regering was bereid haar medewerking te verlenen: Egypte zou slechts een enkele tegenprestatie moeten leveren en de vrije vaart van Israëlische handelsschepen door het Suezkanaal moeten toestaan.

Voor Israël was het dan ook bijzonder teleurstellend dat na dit interimakkoord — waarop nog een weloverwogen vervolg had moeten komen — de gehele Arabische wereld en een deel van de Egyptische openbare mening in rep en roer geraakten om wat zij beschouwden als Sadats verraad aan de Arabische zaak. Het gevolg van die hetzecampagne — waarbij in het bijzonder Libië, Syrië en Irak de

boventoon voerden — was, dat Sadat ter gelegenheid van zijn bezoek aan president Ford niet beter wist te doen dan de dreiging van de zijde van zijn critici te ontzenuwen met een uiterst scherp gestelde anti-Israëlische en antisemitische redevoering. Omdat men besepte hoe hachelijk zijn positie tegenover die aanvallen wel moest zijn, heeft men in Israël die agressieve uitspraken maar met een extra korrel zout genomen en de zaak niet al te tragisch opgevat.

Desalniettemin blijft het jammer dat Sadat, hoewel hij in ruil voor het Israëlische teruggaan in het geheel niets heeft gegeven, tóch door de andere Arabische landen zo openlijk kon worden gebrandmerkt als verrader van hun zaak. Wij kunnen daaruit afleiden wat er in de Arabische harten leeft en wij zijn dus in zekere zin opnieuw gewaarschuwd. Aangenomen dat Sadat het allemaal eerlijk heeft gemeend — en het tegendeel is voorshands moeilijk te bewijzen — dan schuilt het gevaar hierin dat hij onder druk van de Arabische publieke opinie zal trachten een verder persoonlijk prestigeverlies te voorkomen. In dat geval is het denkbaar dat hij uit de voor hem zoveel gunstiger nieuwe lijn een aanval laat ondernemen tegen het gebied van de Sinai dat nu nog in onze handen is. In dat verband is het onthullend dat Hassim Heikal, een van zijn bekendste commentatoren en hoofdredacteur van het officiële Egyptische dagblad, eens heeft gezegd dat iedere belofte die van Israël langs diplomatieke weg kon worden verkregen door dat land slechts tegen betaling met bloed kan worden teruggenomen, terwijl daartegenover het door Egypte beloofde op de volgende ochtend alweer „administratief geannuleerd” kan worden.

Desondanks heeft de Israëlische regering gemeend de nieuwe bestandslijn te kunnen aanvaarden, enerzijds omdat het Sinaïgebied wel degelijk mogelijkheden blijft bieden voor het voeren van een militaire verdediging en voor het manoeuvreren in het kader van zo'n verdediging, anderzijds omdat zich tussen de aldus gescheiden partijen de buffer bevindt die wordt gevormd door de aanwezige troepencontingenten van de Verenigde Naties, die zelf niet schieten maar juist het schieten van anderen verhinderen. In het geval dat de Egyptische president tot actie zou willen overgaan, hetzij uit eigen vrije wil, hetzij onder druk van de Arabische massa's, hetzij door toedoen van een bepaalde politieke constellatie of misschien na een wisseling

van het bewind, is het voor Israël geruststellend dat de dichtstbijgelegen steden Beersheba en Eilath buiten het bereik van de eerste stormlopen van een mogelijk Egyptisch offensief zijn gelegen.

Veel moeilijker is de *situatie in het noordelijke deel van het land*. Ook daar was het Israël dat de eerste stap deed, en wel in mei 1974, door in te stemmen met de troepenscheiding en met de daarmee gepaard gaande teruggave van Koeneitra aan Syrië. U zult zich herinneren dat tijdens de Jom-Kippoeroorlog de Syriërs aanvankelijk erin slaagden een deel van de Golan te heroveren, doch dat zij daarna niet konden verhinderen dat de Israëlische strijdkrachten het initiatief aan zich trokken en oprukten tot op 40 km van Damascus. Het in die fase bezette Koeneitra werd op grond van het akkoord van mei 1974 door Israël ontruimd, maar in tegenstelling tot zijn Egyptische collega heeft de Syrische president Assad zich níet gehouden aan de geest van de afspraak: ook hier was overeengekomen dat het teruggegeven gebied zou worden herbouwd en heringericht ten behoeve van de burgerbevolking; maar terwijl Sadat ter andere zijde forse bedragen investeerde om het civiele gebruik op gang te helpen, deed Assad niets van die aard. Het zal duidelijk zijn dat daarmee de bereidheid van Israël om nog meer concessies te doen wel op een zware proef wordt gesteld. Bovendien laat zich gemakkelijk begrijpen, zelfs voor de niet volledig militair geschoolden onder mijn gehoor, dat het tactisch belangrijke dominerende terrein van de Golan een verder teruggaan in die sector weinig raadzaam doet zijn, ja zelfs zeer gevaarlijk maakt. Zolang het extremistische standpunt van Syrië geen wijziging ondergaat, zolang men van die zijde geen enkel blijk geeft van enige bereidheid zich te vergenoegen met een gedeeltelijke oplossing doch integendeel een volledig inwilligen van alle eisen der Palestijnen blijft eisen, zolang is iedere verdere stap terug aan de demarcatielijn in dat gebied in hoge mate riskant.

Naar mijn mening zullen beide partijen zich daar moeten beperken tot wat men wel betitelt als „kosmetische veranderingen”, een kleine correctie van de posities hier, een rechte trekken van de frontlijn daar. Israël heeft het aanbrenge van dergelijke plaatselijke veranderingen niet van de hand gewezen, maar Assad heeft geweigerd erop in te gaan. Vanzelfsprekend is Israël niet tot eenzijdig-

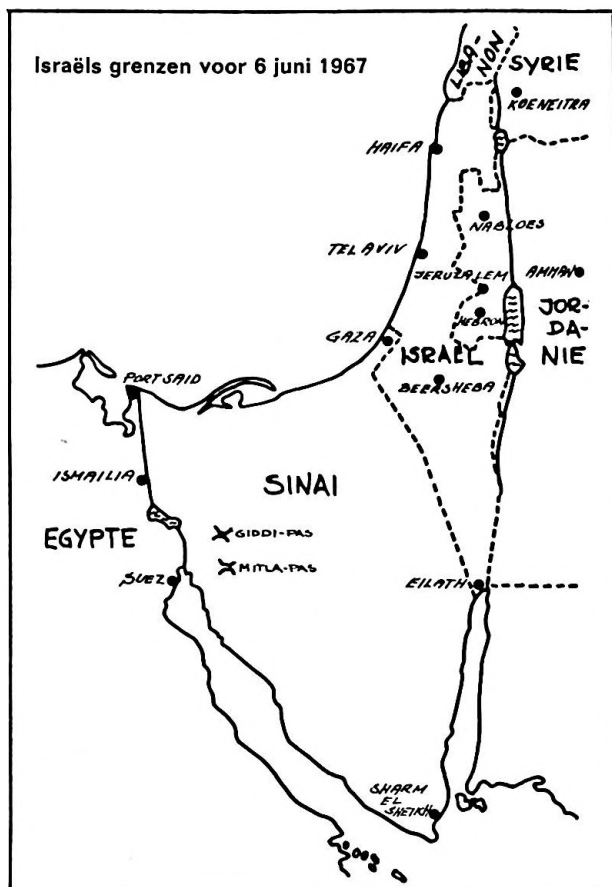
heid geneigd, vooral niet omdat het Syrische leger als bijzonder sterk moet worden gekwalificeerd. Laat ik proberen dat met een summier voorbeeld duidelijk te maken. Na de Jom-Kippoeroorlog heeft Syrië in zeer korte tijd enorme hoeveelheden Russisch oorlogsmaterieel ontvangen, ter vervanging van de uitrusting die tijdens die oorlog was verloren gegaan. Vooral na de breuk tussen Egypte en de Sovjet-Unie kwam het zwaartepunt van de hulp vooral bij Syrië te liggen. In het bijzonder de pantserafweer- en luchtverdedigingsmiddelen werden in massa ter beschikking gesteld; bovendien werden de geoefendheid aanzienlijk verbeterd en de inzetbaarheid sterk opgevoerd, mede dank zij het werk van de Russische instructeurs. De materiële situatie ging er nog meer op vooruit doordat vrijwel alle verloren gegane oorlogsmaterieel van een verouderd type werd vervangen door de modernere uitvoeringen: beschikten de Syriërs eerst over T-54 tanks, als vervanging ontvingen zij de T-55 en in plaats van de T-55's die zij al hadden, kregen zij nu de T-62's. Evenzo werden hun neergeschoten Mig-19's vervangen door nieuw instromende Mig-21's of -23's. Een redelijk goed inzicht in de situatie, zoals die zich thans heeft kunnen ontwikkelen, kunt u krijgen wanneer u bedenkt dat Syrië momenteel niet minder dan 2170 tanks inzetbaar heeft, terwijl Egypte beschikt over 2500 tanks. Om dat te kunnen vergelijken moet men weten dat Egypte ongeveer 36 miljoen inwoners telt tegenover 8 à 10 miljoen in Syrië. (De Syrische tanksterkte van 2170 is des te opmerkelijker als men bedenkt dat operatie Barbarossa — de Duitse aanval op de Sovjet-Unie — in 1941 begon met de grootste concentratie van tanks die de wereld tot dan toe had gezien: 2500 tanks aan de kant van de Duitse agressors.) Voeg daarbij dan nog een 1000 stukken artillerie, 36 lanceerinrichtingen voor raketten, 50 batterijen luchtafweer met SAM-2, -3, en -6, en het zal duidelijk zijn dat het niet kan worden verantwoord wanneer Israël zich zou laten verleiden tot het nemen van enig eenzijdig risico aan de demarcatielijn met Syrië.

De huidige *situatie in Libanon* leidt daarenboven tot een aanmerkelijke verscherping van de ongunstige verhoudingen aan onze noordgrenzen. Tot nu toe heeft Libanon hoofdzakelijk gediend als uitvalsbasis voor tegen Israël gerichte terreuracties. Sinds 1948 heeft het als zodanig gefungeerd, maar het heeft in feite nooit een werkelijk militair pro-

bleem betekend. De huidige ontwikkelingen in Libanon hebben echter ertoe geleid dat Syrië in dat land een steeds sterker dominerende rol is gaan spelen. Dat betekende in wezen een verlenging van het Syrische front, die door Israël nauwlettend wordt gadeslagen. Daarbij komt nog dat ook Jordanië — dat eertijds uitgesproken Westers was georiënteerd en zelfs een belangrijk deel van zijn leger placht te concentreren langs zijn grens met Syrië in plaats van tegenover Israël — in de laatste tijd duidelijk is gekomen tot een grotere coördinatie en coöperatie met Syrië dan ooit tevoren het geval is geweest. Bijgevolg is er thans sprake van een nagenoeg ononderbroken front van de Middellandse Zee tot aan de Golf van Akaba, een noordelijk en oostelijk front die voor Israël zeker grotere gevaren kunnen inhouden dan het onmiskenbaar zwakkere Egyptische front waar wij moeten rekenen met 10 divisies terwijl Syrië, Jordanië en Irak — waarbij zich eventueel nog Saoedi-Arabië zou kunnen voegen — 18 divisies in het veld kunnen brengen, gesteund door 800 gevechtsvliegtuigen, en beschikkende over 4500 tanks en 3500 gepantserde personeelsvoertuigen. Met deze realiteiten en militaire potenties moeten wij terdege rekening houden wanneer onze vrienden in het Westen ons adviseren andermaal een stap terug te doen om zo de vrede naderbij te brengen!

De situatie aan onze grenzen kan dus als volgt worden samengevat. Aan de grens met Egypte hebben wij bepaalde concessies kunnen doen omdat de tegenpartij daarvan het nut evenzeer wilde inzien, en wij behalve over de buffer van VN-troepen ook nog zouden kunnen beschikken over een redelijke manoeuvreer ruimte alvorens ons eigen grondgebied gevaar zou lopen. Aan de grens met Syrië daarentegen hebben wij te maken met een veel minder tot onderhandeling bereide tegenstander die de VN-buffer liever ziet gaan dan komen, terwijl de tactische en strategische vrijheid van handelen voor onze commandaten er van het begin af in gevaar komt doordat de benodigde ruimte niet beschikbaar is. De groeiende bereidheid tot nauwere samenwerking in het andere kamp vormt vooral op het noordelijke en oostelijke front een niet te onderschatten gevaarfactor.

Die grotere samenwerking van de ons omringende staten betekent dat ons land zich in feite doorlopend in een gevaarlijke positie bevindt, namelijk zo

goed als omsingeld. Wanneer wij daarbij de situatie aan de Egyptische grens kwalificeren als minder riskant, dan komt dat doordat Israël tegenover het grote gebiedsverlies nog altijd een aanzienlijke manoeuvreer ruimte heeft behouden. Aan de Libanese en aan de Jordaanse grens zijn die militair onmisbare mogelijkheden echter niet aanwezig, en iedere stap achterwaarts zou daar een waagstuk zijn wanneer niet overduidelijk zou zijn dat die stap werd gezet op een weg die naar een politiek gewaarborgde vrede leidt.

Men zal zich onze strategische problemen het beste kunnen indenken door zich de grenzen voor ogen te stellen zoals die waren op 5 juni 1967, en dan te bezien op welk een korte afstand daarvan onze bevolkingscentra als Jeruzalem, Tel Aviv, Haifa en Eilath zijn gelegen, en voorts rekening te houden met de aantallen tanks, vliegtuigen en troepen die aan het oostelijke front tegenover ons in het veld kunnen worden gebracht. Het is dan wel begrijpelijk dat het niet raadzaam is gehoor te geven aan de aandrang van onze vrienden die menen dat wij

onze goede wil zouden moeten tonen door terug te gaan naar die grenzen van voor 5 juni 1967, zoals ook Resolutie 242 van de Verenigde Naties had verlangd. Volgens een zeer groot deel van de Israëlische bevolking, en zeker naar de mening van de militairen, zijn die grenzen nauwelijks verdedigbaar, zelfs niet bij ons perfecte mobilisatiesysteem dat ons in staat stelt ons kleine parate leger op zeer korte termijn aan te vullen met het omvangrijke potentieel van het reserveleger. Het is vrijwel ondoenlijk een zo smal gebied doeltreffend te verdedigen. Dat wil bepaald niet zeggen dat wij niet bereid zouden zijn tot het doen van territoriale concessies. Maar wij verlangen in ruil daarvoor méér dan verklaringen — die immers de volgende ochtend alweer geheel anders kunnen worden geïnterpreteerd — wij wensen een duidelijke verandering van de Arabische opvattingen in die zin dat zij anders gaan denken over het bestaansrecht van de staat Israël in dit gebied; dat zij — ook zonder dat dit nu werkelijk vrede zou moeten zijn — blijk geven van een bereidheid tot het tolereren van onze staat.

Tot zover mijn beschouwing over de situatie aan onze grenzen. Ik kom dan nu aan mijn tweede onderwerp, namelijk de Palestine Liberation Organization, de PLO.

Mijnheer de voorzitter, ik wil mij zeker niet zo extreem opstellen dat ik zou willen beweren dat men met de PLO niet zou kunnen of mogen praten omdat het een terroristische organisatie is. Persoonlijk zou ik de bereidheid tot onderhandelen nog wel kunnen opbrengen. Maar voor mijn regering ligt de zaak toch wel enigszins anders. De PLO is een uitgesproken misdadige, wrede terreurorganisatie die letterlijk voor niets terugdeinst. Maar nogmaals, als dat het enige was, behoefde dat voor ons geen beletsel te vormen om er toch mee te onderhandelen. Ik wil beslist geen pleidooi houden voor inschikkelijkheid tegenover terroristen, maar de eerlijkheid gebiedt ons wel in te zien dat tegenwoordig veelvuldig het wapen van de terreur wordt gehanteerd door vrijwel alle bewegingen die *niet zelf een staat zijn* maar die toch iets pogen te bereiken: zij beschikken niet over wat men een *legale militaire macht* zou kunnen noemen en kunnen dan ook niet gebruik maken van normale middelen en methoden. Zij moeten wel andere dan de „normale” wegen bewandelen. Ook wij zelf hebben

in 1948 tegen de Britten gevochten, maar ik kan met trots verklaren dat wij onze strijd voerden met „schone wapens”. Ik bedoel daarmee *schoon in moreel opzicht*: wij hebben geen Britse vrouwen en kinderen omgebracht, wij hebben geen Britse soldaten in de rug geschoten of zo maar neergeknald. Maar wij waren wél en onloochenbaar een terroristische beweging voordat wij tot een echte staat werden.

Neen, dat zij het wapen van de terreur toepassen is niet de enige reden waarom onze regering niet met de PLO wenst te onderhandelen. De ware reden is dat het doel van de PLO is: de radicale vernietiging van Israël. Dat doel is destructief. En het wordt openlijk, manifest, gepropageerd. De PLO is erop uit in plaats van de Israëlische staat een Arabische staat te vestigen, een zogenaamde democratische, seculaire staat onder de naam Palestina. Dat houdt derhalve in dat de staat Israël zal ophouden te bestaan, zal worden geliquideerd. In hun beginselverklaring (het Palestijnse handvest) is dat vastgelegd en tot dusver is die doelstelling nooit herroepen of afgezwakt. Het is het streven van hun politiek; daaraan verandert niets. Toch hoop ik, en met mij hopen velen van mijn landgenoten, dat eens die tijd zal komen. Maar voor het moment zal men ermee moeten rekenen dat het ons niet mogelijk is te onderhandelen met een tegenstander die ons het fysieke bestaan blijft betwisten: dat maakt het voor de Israëlische regering volslagen onmogelijk, zelfs niettegenstaande de sterke aan drang van bevriende mogendheden.

Er zijn al verschillende oplossingen gesuggereerd. De bekendste daarvan is wel het voorstel, de PLO een staat te laten stichten op de zogeheten Westelijke oever, het gebied ten westen van de Jordaan dat sinds de Juni-oorlog van 1967 door Israël is bezet. Verwezenlijking van dat voorstel zou evenwel betekenen dat die nieuwe staat zou worden bestuurd en gestuurd door de PLO, en daardoor een permanent gevaar voor onze veiligheid zou zijn. In het verleden lag dat wel aanzienlijk gemakkelijker. Toen viel dat gebied namelijk onder de rechtsmacht van Jordanië, een legale staat, met weliswaar een eigen Jordaanse identiteit en een daaruit voortvloeiende eigen wijze van denken van het Jordaanse volk, maar als geheel onmiskenbaar op het Westen georiënteerd. Koning Hoessein mag dan een Arabier zijn, hij is krachtens zijn afkomst, opvoeding en ontwikkeling sterk westers gericht. Dat

maakt het onderhouden van normale betrekkingen veel eenvoudiger. De PLO in dat zelfde gebied zou echter leiden tot de vorming van een extreme staat die maar al te gemakkelijk zou kunnen worden beïnvloed door grote of supermogendheden die geen belang hebben bij vrede in het Midden-Oosten. Zuiver uit militair standpunt bezien zou een dergelijke staatsconstructie voor Israël niet verantwoord zijn, in het bijzonder wanneer de daarvan uitgaande dreiging zou worden beoordeeld in de natuurlijke samenhang met Syrië, Irak en mogelijk nog andere Arabische staten.

Samengevat kan worden gesteld dat er een heel complex van redenen is waarom de Palestine Liberation Organization voor Israël op dit ogenblik niet aanvaardbaar is als onderhandelingspartner en waarom een door de PLO beheerste staat op de Westelijke oever evenzeer onaanvaardbaar moet worden geacht.

Mijn derde onderwerp betreft, zoals ik al aankondigde, de huidige *toestand in de bezette gebieden op de Westelijke oever*; zo u wilt, het vraagstuk van recht en onrecht in die streek. Om de situatie aldaar op de juiste wijze te kunnen belichten moet ik eerst een korte uitleg geven. Hoe vreemd het ook moge klinken, die gebieden zijn niet écht bezet! U zult misschien aan mijn woorden twijfelen, maar als u er de geschiedenisboeken op naslaat, zult u mij gelijk geven: toen namelijk in 1948 de zeven ons omringende Arabische staten het jonge Israël aanvielen op het moment dat de geboorte van die nieuwe staat een feit was geworden, bezetten Jordaanse legereenheden de westelijke Jordanoever, met inbegrip van een gedeelte van Jeruzalem; in diezelfde tijd eigende Egypte zich de kuststrook van Gaza toe. Die beide gebieden werden na het sluiten van de wapenstilstandsverdragen van 1949 niet meer aan Israël teruggegeven en het is bekend dat de toenmalige agressors bovendien bleven weigeren de wapenstilstand te bestendigen tot een formele vrede. Wanneer dan ook de wereld in de periode van 1948 tot 1967 níét heeft gesproken over de Westelijke oever als van „door Jordanië bezet gebied”, dan moet zij nú de blaam niet op Israël werpen door ons ervan te betichten dat wij hebben „bezet” wat ons destijds is ontnomen. Mijnheer de voorzitter, ik wil niet te lang stilstaan bij de historie, maar deze toelichting achtte ik voor dit gezelschap van jonge beroepsmilitairen toch wel

op haar plaats. Overigens is het uiteraard slechts semantisch, hoe buitenstaanders dat gebied willen betitelen. Het gaat erom hoe de toestand er nú is. Wij hebben op het ogenblik heel wat te stellen, zoals de pers, radio en televisie u wel hebben duidelijk gemaakt. Er zijn — dat moet ik direct toegeven — in deze tijd enkele betreuenswaardige dingen voorgevallen, waarbij helaas ook Israël niet geheel vrijuit gaat. Daarop kom ik zo aanstonds nog terug. Maar ik zou nu willen vooropstellen dat wij het desbetreffende gebied inmiddels acht jaar lang in ons bezit hebben gehad, zonder ook maar de geringste moeilijkheid. In de loop van die acht jaren is de streek ontsloten; de Westelijke oever heeft een geweldige economische ontwikkeling doorgemaakt. Ons beheers- en bestuursstelsel — wij bezigen bij voorkeur niet de term „bestuur” maar „administratie” — heeft die gunstige ontwikkeling en de ontplooiing van de bevolking mogelijk gemaakt. De bruggen over de Jordaan mochten vrij worden gebruikt voor het verkeer van en naar Jordanië. Er was beslist geen „Berlijnse muur” en de grens was zeker niet te vergelijken met die van de Duitse Democratische Republiek tegenover het Westen of met die tussen Oostbloklanden onderling: wie naar Amman wilde of wil gaan, kon en kan dat naar believen doen en dat zelfde gold, en geldt, voor hen die van de andere kant naar Tel Aviv zouden willen gaan. De bruggen waren en bleven open, voor de handel, voor religieuze zaken, voor familieaangelegenheden; de Arabische mens stelt hoge prijs op het kunnen onderhouden van regelmatige contacten met zijn familie en de familiebanden worden hoog aangeslagen. Welnu, het zou voor het Israëlische leger veel eenvoudiger zijn geweest als die bruggen waren gesloten: zoals het nu ging konden zich immers onder de vele passanten gemakkelijk allerlei infiltranten bevinden, met instructies voor hun partijgangsters en medeterroristen, met propagandamateriaal om nieuwe medestanders en helpers te recrutereren, niet zelden ook met wapens, munitie, springstoffen en mijnen. Voor de Israëlische militair was het misschien aanlokkelijker geweest als de bruggen waren dichtgegaan en er een soort IJzeren Gordijn was neergelaten. Maar Israël heeft bewust die risico's genomen, acht jaar lang, om de bevolking duidelijk te maken dat wij haar rechten wensten te eerbiedigen, zelfs al betekende dat het accepteren van zekere gevaren voor ons zelf.

Maar toen ging de PLO zich ermee bemoeien. Die rust op de Westelijke oever strookte niet met wat de terroristen nastreefden: zij zagen met lede ogen hoe de open bruggen en het vrije verkeer leidden tot een groeiend wederzijds begrip. Hoe de Arabieren de gelegenheid aangrepen om de Israëli's te leren kennen aan de stranden van Natanyah en Tel Aviv. Hoe de bevolking van de Westelijke oever de gruwelverhalen ging doorzien waarmee zij negentien jaar lang was opgevoed en waarin de Israëli's waren afgeschilderd als brute moordenaars. Dat alles was gevaarlijk voor de PLO, omdat het de geloofwaardigheid van haar propagandisten op losse schroeven zette en de motivatie van haar leden en aanhangers ondermijnde. Na acht jaar boekte onlangs de PLO enig succes: de rust is verstoord, de tevredenheid van het volk aangetast; de Israëli's hebben in sommige gevallen de PLO in de kaart gespeeld door onnodig hard te reageren op provocaties die misschien niet eens als zodanig waren opgezet. Van onze zijde zijn inderdaad sommige minder verstandige dingen gedaan en de PLO heeft dat wel weten uit te buiten; handelingen die konden worden uitgelegd als tegen de Arabische bevolking gericht, of tegen het Arabische geloof. Ik denk in dat verband bijvoorbeeld aan de affaire op de Tempelberg, waar wij in het geheel geen reden of noodzaak zien om juist op dié berg te bidden — om precies te zijn: in de Joodse religie is dat zelfs verboden — maar waar een aantal jonge heethoofden toch met dat doel was heen gegaan. De politie heeft hen daarvandaan verdreven, en daarna hebben zij de politie aangeklaagd bij een vrederechter in Jeruzalem, een vrouw. Die zei dat er geen wet bestond die het verbood, en dat de Joodse religieuze voorschriften helemaal geen kracht van wet bezitten. Na deze uitspraak — die juridisch en formeel geheel juist was — kwam de hele Arabische wereld in rep en roer, en hun emotionele benadering bracht de Arabieren ertoe heftig te protesteren en te ageren tegen deze vermeende ondermijning van het Arabische geloof en de aantasting van hun religieuze waarden: „de Joden zijn van plan daar hun tempel te gaan herbouwen”!

Ook de nederzettingen op de Westelijke oever spelen een rol. Die lijken erop te duiden dat Israël niet van zins is dat gebied nog ooit weer een Arabische identiteit te laten herkrijgen. In bepaalde streken zijn dergelijke nederzettingen bij regerings-

besluit — waarover dus geen discussie meer is — niet alleen toegestaan, maar ook gestimuleerd. De reden is dat in de betrokken gebieden de enige bruikbare oplossing voor het verdedigingsvraagstuk blijkt te zijn dat men zich in nederzettingen verenigt. En nu hebben zich in diezelfde streek, maar buiten het officieel daarvoor bestemde gebied, ook andere nederzettingen gevestigd. Dat vormde een gerede aanleiding voor de Arabieren om te hoop te lopen. Maar dat neemt evenwel niet weg dat het regeringsbeleid juist was: het waren andere Israëli's die de fout begingen het regeringsbeleid op hún manier te willen ombuigen.

Daarbij komt dan nog dat de verkiezingen in dat gebied eigenlijk ook al een soort provocatie betekenden voor de Arabische bevolking, die daarop niet was ingesteld en die ook niet in het minst democratisch is opgevoed. Provocatie is niet helemaal het juiste woord, want men kan moeilijk staande houden dat het doen houden van democratische verkiezingen een provocerende daad was van de Israëli'sche administratie. Maar „it provoked the situation”: er ontstond onrust door en de feitelijke invloedssfeer veranderde erdoor. Vroeger immers waren de Arabische patriarchen, de sjeiks, toonaangevend en sinds kort zijn het in hun plaats de jonge intellectuelen. Die laatsten nu stemden op de PLO-vertegenwoordigers, en die vertegenwoordigden níét het volk, níét de kiezers, maar lopen aan de leiband van de PLO. Bedacht moet worden dat het gemeentelijke verkiezingen waren; vragen van algemeen nationaal belang of van het regionale niveau waren niet in het geding. Het ging om de verkiezing van burgemeesters die, evenals in tal van andere landen, in Israël om de vier jaar moeten worden gekozen. En het lag geheel in de lijn van de verwachtingen dat die burgemeestersverkiezingen een zekere ruk naar links en met name naar de PLO te zien zouden geven. Toen dat ook inderdaad het geval bleek te zijn verraste dat de regering niet in het minst; het was eigenlijk allemaal al ingecalculiseerd.

Wel bevestigde de uitslag nogmaals wat velen al hadden gevreesd, namelijk dat de Arabische jongeren Yassir Arafat zijn gaan beschouwen als een soort bovenmenselijke heilsbrenger waarvan zij zeer veel, zo niet alles, verwachten. Daaraan is in niet geringe mate debet het succes dat de PLO-leider — vooral door de mondiale aandacht die daaraan werd besteed — verwierf toen hij in New

York mocht optreden in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en van die gelegenheid gebruik maakte om nogmaals het bestaansrecht van de Israëlsche staat aan te vechten.

Het moet echter worden gezegd dat de Israëlsche militairen en de Israëlsche politie, ook ondanks de openlijke vijandigheid die in deze periode tot uiting kwam, met veel zelfbeheersing zijn opgetreden. Er is zeker niet maar op los geschoten en het aantal slachtoffers, hoe betreuenswaard ook, is — de verhoudingen in acht nemende — zeer laag gebleven. Helaas waren het voornamelijk kinderen, maar zoals bekend vormen die in deze tijd nu eenmaal het wapen waarvan de terreurorganisatie zich bij voorkeur bedient omdat hun eventuele dood de gemoederen in de wereld zo sterk in beroering vermag te brengen. Het kenmerkende is dan ook dat u in de pers over deze kleine aantallen ook veel meer emotionele ophef heeft horen maken dan over de honderden slachtoffers die terzelfder tijd in Libanon vielen!

Het is zeker niet mijn bedoeling de door onze fouten gevallen doden en gewonden hier te willen goedpraten, maar u kunt er wél van verzekerd zijn dat iedere Arabische heerser een dergelijke „opstand” met veel meer grof geweld zou hebben laten onderdrukken en neerslaan. Zo heeft koning Hoessein in de negentien jaren dat hij in diezelfde streken de baas was, meer dan genoeg gelegenheid gehad om van een zodanige aanpak te doen blijken. In 1970 heeft hij het in zijn eigen land ook allerm minst gelaten bij slechts enkele slachtoffers, maar zó bloedig toegeslagen dat zijn tegenstanders bij óns om hulp zijn komen smeken en wij onze grenzen hebben moeten openstellen voor iedereen die zijn schrikbewind ontvluchtte.

Ook tijdens de rellen in Nabloes of Hebron zijn de bruggen over de Jordaan onveranderd opengebleven en bleef het handelsverkeer onbelemmerd voortgang vinden. De ontwikkeling, waarmee Israël reeds ver was gevorderd in de acht jaren sinds 1967, werd niet afgeremd. Alleen in het afgelopen jaar kwamen er 150.000 toeristen uit Arabische landen naar Israël, en ook in dit jaar blijft dat doorgaan. Dat zou zeker niet het geval zijn als de bezette Westelijke oever inderdaad een groot concentratiekamp zou zijn waarin de bevolking op harde wijze werd onderdrukt. Al die toeristen keren tevreden weer naar hun eigen land terug. Binnenkort beginnen de zomervakanties weer en

dan komt ook de grote stroom weer los; voor dat familiebezoek op grote schaal, en voor vele andere zaken, verwachten wij in 1976 zeker 175.000 bezoekers, een aanzienlijke toeneming sinds het eerste jaar van de bezetting. Maar ook toen telden wij er al 25.000.

Wij zijn er trots op dat wij ook nauwelijks emigratie kennen: het land is open, iedereen mag vrij weg als het hem of haar belieft; het is bij ons geen DDR of SU, en niemand behoeft door, onder of over het prikkeldraad of door het mijneveld om naar Amman te gaan. Met andere woorden: de vrije uitwisseling van personen en ideeën, waartoe het Westen in Helsinki poogde het Oosten te bewegen, is bij ons werkelijkheid. Ik ben mij ervan bewust, mijnheer de voorzitter, dat ik de schijn op mij laad als zou ik propaganda voor Israël maken, maar dit is nu eenmaal de werkelijkheid.

Het is zeker geen fantastisch fraaie situatie, dat zal ik niet beweren. Neen, het is wel degelijk moeilijk: wij hebben zo'n 1,2 miljoen Arabieren „over de vloer” terwijl wij zelf een volk zijn van 3 miljoen zielen. Wij proberen het zo soepel mogelijk te regelen, maar tegelijkertijd sluiten wij er geenszins de ogen voor dat het voor de bevolking een moeilijk verteerbare situatie blijft, die op zijn minst als onsympathiek moet worden omschreven. Het feit valt niet weg te redeneren dat zij — van hún standpunt bezien — in een bezet gebied leven, onder óns bestuur, ook al betitelen wij dat dan met „administratie”. Daarvoor zal een oplossing moeten worden gevonden, en op zekere dag zal het inderdaad zover zijn. In afwachting van dat moment is het goed, in gedachten te houden dat er van onderdrukking in Israël geen sprake is, om de eenvoudige reden dat daarvoor geen enkele aanleiding bestaat. U zelf zoudt zich daarvan kunnen overtuigen, zoals al velen hebben kunnen doen die uit Amman over de Allenbybrug ons land zijn binnengekomen en die met eigen ogen het leven van alledag hebben waargenomen.

Mijnheer de voorzitter, bij deze inleiding zou ik het voorlopig willen laten, om u vervolgens in de gelegenheid te stellen met uw vragen over alle drie onderwerpen de aanvullende discussie op gang te brengen waarin kan worden toegelicht wat u nog niet duidelijk was en waaruit kan blijken op welke punten uw en mijn opvattingen misschien van elkaar verschillen.

Discussie

Het verslag van de na de pauze gevoerde discussie moet helaas onvolledig zijn, doordat niet alle namen van de vragenstellers voldoende duidelijk op de band bleken te zijn ingesproken. Als gevolg daarvan konden niet, zoals anders gebruikelijk, de namen van allen die aan de discussie deelnamen nominatim worden vermeld. Voor de daardoor soms enigszins onpersoonlijke formuleringen biedt de redactie haar verontschuldigingen aan.

Een eerste vraag betreft de door de inleider geschetste dreiging aan de diverse fronten. Voor het juiste inzicht is het gewenst dat de toehoorders ook worden ingelicht over hetgeen Israël in voorkomend geval daartegenover zou kunnen stellen. Immers, wanneer tegenover 2000 Syrische tanks bijvoorbeeld 10.000 Israëliëse tanks zouden komen te staan ziet de krachtsverhouding er aanzienlijk anders uit dan wanneer de Israël's er niet meer dan 200 zouden hebben.

Kal Shimshoni. Dat is een voor de hand liggende vraag. Om haar te beantwoorden sta ik echter voor een moeilijkheid waarvoor u, naar ik hoop, begrip zult willen opbrengen. Ik ben mij ervan bewust dat de aantallen waarnaar u vraagt, in het Westen door tal van publikaties heus wel bekend zullen zijn, maar de Israëliëse officieren mogen nu eenmaal niet in het openbaar informatie verstrekken over de eigen sterkte van hun strijdkrachten, in het bijzonder niet omdat wij ons nog altijd in staat van oorlog bevinden. Wel kan ik u verzekeren dat wij, kleine natie die wij zijn, zelfs niet bij benadering in staat zouden kunnen zijn aantallen op te

brenge(n) als ik u uit het andere kamp heb genoemd: het ontbreekt ons, met onze 3 miljoen inwoners, ten enmale aan de mankracht om grotere aantallen wapensystemen te bemannen. De enige oplossing voor die numerieke inferioriteit is te zorgen voor een groot kwaliteitsoverschot. Met andere woorden: wij zijn wel gedwongen, ons kwantitatieve probleem met een kwalitatief surplus te compenseren. Daarin zijn wij inderdaad geslaagd. Dat kan men vaststellen uit de inzet van onze luchtmacht: dank zij de kwaliteit van onze gronddiensten is de „turn around time” van onze vliegtuigen zózeer bekort dat onze gevechtsvliegtuigen per etmaal veel meer sorties kunnen vliegen dan wie ook; dat opgevoerde aantal sorties zou niet haalbaar zijn als niet ook de verzorging, de logistiek, beter was, als onze luchtmacht niet beschikte over de betere piloten met meer motivatie, als niet ook de bediening en de navigatie superieur zouden zijn. Dat zelfde geldt mutatis mutandis evenzeer voor de tanks, het geschut, de oorlogsbodems en wat niet al. Nogmaals, onze kleine bevolking kan zeker geen krijgsmacht op de been brengen van 880.000 man, zoals de gezamenlijke sterkte van Egypte, Syrië en Jordanië bedraagt; en dan heb ik Irak niet eens meegerekend, dat tot nu toe ook aan iedere oorlog tegen ons heeft deelgenomen; en evenmin heb ik de contingents meegemeld van Algerije, Marokko, Libië, Saoedi-Arabië en Koeweit, die de laatste maal ook al aanwezig waren; en de Cubanen en Noordvietnamezen die er thans zijn gesignaleerd laat ik eveneens buiten beschouwing. Het behoeft geen betoog: bij de overweldigende kwantitatieve meerderheid aan de andere zijde moet iedere tankbestuurder van ons, elke kanonnier, iedere marine-

man, elke piloot, doorlopend een onvoorstelbaar grote inspanning leveren en uit zijn gevechtsvoertuig, uit zijn wapen, uit zijn schip en uit zijn vliegtuig onafgebroken een maximale „produktie” weten te halen. Ook bij ons geldt als een soort vuistregel dat de verdediger tegenover de aanvaller zal willen streven naar een verhouding die bij voorkeur niet ongunstiger is dan 1 : 2,5 à 3; maar de Israëliëse militair mag zich al gelukkig prijzen als wij het op 1 : 5 kunnen houden. Dat zal niet eens op alle gebieden zo zijn, maar onze mogelijkheden zijn beperkt. Het is niet alleen de mankracht die ons ontbreekt, maar ook de financiële middelen — onmisbaar voor het aanschaffen van meer kwaliteit — zijn schaars. Bovendien baden de Arabische staten, met hun olie-rijkdom, momenteel in het geld zodat zij op grote schaal kunnen kopen wat zij maar menen tegen ons te kunnen gebruiken, terwijl aan de andere kant ons een aantal markten — dat wil zeggen aankoopmogelijkheden — is ontzegd door politieke pressie van diezelfde Arabieren. Alles bijeengenomen heeft dat ertoe geleid dat voor ons zelfs het bereiken van een 1 : 5-verhouding een illusie blijft. Maar zoals u weet is het in de tactiek vaak voldoende als men tijdelijk en plaatselijk sterk genoeg is om succes te behalen. En in een dergelijke overmacht op de plaats en op het ogenblik waar het nodig is, daarin is de Israëliëse krijgsmacht gespecialiseerd; de commandanten weten dat bekwaam uit te buiten en de troepen reageren voortreffelijk, en onze mobiliteit en flexibiliteit helpen ons die overmacht steeds weer ergens anders in te zetten. Dat is niet alleen tactisch maar ook strategisch vaak van beslissende betekenis: in de Oktoberoorlog verplaatsten wij zelfs reserves van achter

de Bar-Levlinie naar het Syrische front omdat wij daar een tijdelijke overmacht nodig hadden, en later konden wij die eenheden weer snel terugzenden dank zij een goede organisatie en een uitstekend wegennet. Naar mijn mening kunt u ook hier in Europa de ongunstige krachtsverhoudingen, die er bestaan tussen het Warschau-Pact en de NAVO, optimistisch bekijken dan vaak wordt gedaan, wanneer u zorgt voor gelijksoortige snelle verplaatsingen van het overwicht dat u met beperkte middelen toch wel tijdelijk en plaatselijk kunt bereiken.

Cad-sgt De Zwart informeert naar de juiste inhoud van het door de inleider gebezigde woord „extreem”, waarmee de Syrische staat werd gekarakteriseerd.

Kol Shimshoni. Misschien ben ik niet geheel duidelijk geweest. Met de term extreem heb ik willen aangeven dat Syrië zich doorlopend scherp en onverzoenlijk blijft opstellen en van geen enkel compromis wil weten. Toen onlangs de Syrische president Assad zei dat hij bereid was met president Ford te praten over de situatie in het Midden-Oosten, was het werkelijk voor het eerst dat hij van een dergelijke bereidheid heeft doen blijken. Evenals Syrië moeten ook Libië en Irak als extreem worden beschouwd, Jordanië en Saoedi-Arabië daarentegen niet. Libanon is evenmin extreem geweest, maar in dat land tracht nu een extreme groepering de macht in handen te krijgen om ook deze staat in het extremistische kamp te brengen.

Elnt Van Diepenbrugge heeft een drieledige vraag. In de eerste plaats heeft het hem getroffen dat de Israëli's, die oorspronkelijk weinig geneigd waren tot het doen van concessies — zoals bleek uit hun houding bij terroristische acties — dat ditmaal aan het Syrische front toch wel hebben gedaan. In hoeverre geschiedde dat onder druk van de Verenigde Staten, bijvoorbeeld op grond van de Israëli'sche afhankelijkheid van wapenleveranties? Vervolgens meent hij dat de Israëli'sche positie aan het Egyptische front wellicht is verzwakt door

dat het Suezkanaal — toch een pantserstoppende hindernis die in een operatie eerst kan worden overschreden nadat er een bruggehoofd is gevormd — nu werd prijsgegeven. Deelt de inleider die opvatting? Ten slotte verwondert hem het vreemde algemene beloop van de huidige demarcatielijn en hij informeert naar een mogelijke filosofie betreffende de toekomstige ontwikkelingen.

Kol Shimshoni. Afhankelijkheid van de Verenigde Staten is niet het juiste woord. Israël moet rekening houden met de opvattingen van bevriende naties, want het is ondenkbaar dat de VS met Israël samen stelling zouden nemen tegen heel de Arabische wereld. Het was dan ook níét de dreiging met een mogelijk wapenembargo dat Israël tot concessies bracht — overigens zijn vele Israëli's overtuigd dat de pro-Israëlfacties in Senaat en Congres dat embargo zouden hebben verhinderd — maar men kan in de hedendaagse wereld nu eenmaal niet zijn eigen zin doordrijven. De ware reden is een andere: de VS wilden graag nieuwe invloed in het Midden-Oosten verkrijgen nadat de Sovjet-Unie daar al sinds 1954 de eerste viool had gespeeld. Het was in ons belang, dat streven van de VS zoveel mogelijk te steunen door concessies te doen en op die wijze als het ware een „goodwill-entree” voor de VS te creëren. De Amerikanen konden nu de Arabieren bewijzen dat het níét de Russische wapenhulp en de Russische enorme geldsommen waren die de Arabieren in staat stelden een verloren strook grond terug te krijgen, maar dat het integendeel aan de Amerikaanse bemiddeling te danken was dat wij bij Koeneitra en in de Sinaï teruggingen. Zoals u zich zult herinneren hadden wij Koeneitra vast in handen, wij hadden het Egyptische Derde Leger ten westen van het Suezkanaal volledig in de klem, en wij waren op weg naar Kaïro. Dat was het gunstigste ogenblik voor de Amerikanen om te demonstreren dat niet de Sovjetmethodes het conflict konden oplossen, maar dat redelijk overleg de beste manier was, met bij die onderhandelingen de VS als promotor. Amerika bleek zodoende veel nuttiger dan de SU, en het was goed dat deze politieke manoeuvre de steun

kreeg van de Israëli'sche regering Rabin-Meir. Ten aanzien van het Suezkanaal zou ik willen opmerken dat het belang van zo'n waterhindernis in deze moderne tijd niet moet worden overschat: voor een gemechaniseerde strijdmacht levert ook het Suezkanaal nauwelijks problemen op. Eerder zou ik geneigd zijn moeilijkheden te verwachten in de situatie zoals die nú is geworden: een Suezkanaal dat weer wordt gebruikt door de internationale scheepvaart, met een handelsverkeer van vele miljoenen tonnen per jaar en een waarde van eveneens vele miljoenen dollars, een kanaal met grote investeringen van verscheidene Europese landen, kan in dié vorm een veel ernstiger hindernis betekenen dan een soort tankgracht van vijftig meter waarmee amfibische gevechtsvoertuigen weinig moeite hebben, waar je onder water doorheen kunt rijden en die de beweging ternauwernood afremt. De Bar-Levlinie was niet bedoeld om een massaal offensief op te vangen. De aanval werd níét door Suezkanaal en Bar-Levlinie tot staan gebracht maar doordat de Egyptische tankreserves niet tijdig waren gemobiliseerd om het aanvankelijke succes met kracht te kunnen uitbuiten, terwijl daarentegen de onze uiterst snel werden gemobiliseerd en naar het front verplaatst waar zij de reeds overgestoken eenheden konden vernietigen. Dat was onze dynamiek. Neen, wij rekenden niet op het Suezkanaal. Het huidige beloop van de nieuwe demarcatielijn is het resultaat van de bemoeiingen van minister Kissinger. Egypte wilde de Giddi- en Mitlapas, en de scheidingslijn dus ten oosten van die tactisch belangrijke defilés. Uiteindelijk kreeg het de westelijke ingangen, en Israël de oostelijke. Maar het is niet doorslaggevend hoe de lijn precies loopt. Dat zou ten hoogste interessant kunnen zijn als het de opzet was een *statische verdediging* te voeren. In werkelijkheid gaat het erom wie erin slaagt tijdig voldoende tanks in, en vliegtuigen boven het gebied van de beslissende manoeuvre te concentreren. De thans vastgestelde lijn is inderdaad zwakker en het niet volledig kunnen beheersen van de tactisch belangrijke passen is stellig een minder gunstige positie. Maar het was de concessie waarmee de Amerikanen

Sadat konden winnen, die anders tegenover de andere Arabische leiders zijn gezicht zou hebben verloren.

Een volgende vraag betreft de vergelijking tussen het Sovjetmaterieel en dat van het Westen: is de Israëli's gebleken dat het eerste aan kwaliteit wint ten opzichte van het laatste?

Kol Shimshoni. Israël heeft niet de indruk dat de Amerikaanse tanks, vliegtuigen en wapens van mindere kwaliteit zijn. De Sovjets hebben inderdaad goede middelen ten behoeve van de luchtverdediging, maar ook aan Amerikaanse zijde beschikt men daarover hoewel *wij* die niet hebben: SAM-2, -3 en -6 zijn van goede kwaliteit. Dat zelfde geldt voor de grondgrondraketten: tegen ons werden 1000 SSM's van 78 lanceerinrichtingen gebruikt, *Scuds* en *Frogs*. Israëli'sche steden en kibboetsiem werden vooral getroffen door *Frogs*. Maar *wij* zijn niet van oordeel dat de Sovjets betere wapens hebben dan die *wij* van het Westen betrekken, integendeel. Ook Sadat is tot die conclusie gekomen. De Arabieren hebben nooit geloofd in de superioriteit van de Sovjetwapens, zij hebben de Sovjets steeds verweten dat het Westen de Israëli's véél betere wapens leverde! Mijn persoonlijke mening — en die wordt gedeeld door onze experts die de oorlogsbuit grondig hebben bestudeerd — is dat u zich daarover niet in het minst zorgen behoeft te maken: je moet er alleen veel van hebben, én je moet ermee willen vechten!

Cad-kpl Van der Laan ziet een bijzonder risico in de geschetste krachtsverhoudingen die niet altijd kunnen worden gecompenseerd: hoe groot is dan de kans dat Israël naar het kernwapen zal grijpen?

Kol Shimshoni. Om ernaar te kunnen grijpen moet je er wel eerst één hebben! Onze regering heeft verklaard dat Israël niet het eerste land zal zijn dat kernwapens in het Midden-Oosten introduceert, maar voegde daaraan toe dat het vanzelfsprekend is dat een technologisch zo hoog ontwikkeld land als Israël beschikt zowel over de mogelijkheden als over het vermogen tot het ontwikkelen van een dergelijk wapen. Al het andere is louter specu-

latie. Ik wil daar graag nog iets aan toevoegen. Wie de Bijbel kent, herinnert zich daaruit ongetwijfeld wel het verhaal van Simson die tegen de Filistijnen vocht maar gelijktijdig een verhouding had — wat geen enkele officier zou mogen — met Delilah. Door haar toedoen werd hij van zijn haren, waarin zijn kracht school, ontdaan en vervolgens gevangengenomen door de Filistijnen die hem de ogen uitstaken en hem overbrachten naar de tempel van hun god Dagon. Daar ketenden zij hem aan de beide zuilen waarop het tempeldak rustte. Hij bad daarop tot God: „Geef mij nog eenmaal mijn kracht terug, dan zal mijn ziel sterven met de Filistijnen”. En zo gebeurde het ook: hij stierf onder de instortende tempel. Dat verhaal acht ik ook van toepassing op onze tijd. De inzet van een kernwapen door een klein land deugt niet voor het oplossen van een conflict. Ik zelf heet weliswaar ook Simson — Shimshoni is daarvoor de Hebreeuwse naam — maar ik ben geen voorstander van zo'n operatie. Een klein land kan zo iets niet doen zonder een „second strike capability”, en de Arabieren zijn ook niet alléén op de wereld!

Cad-kpl Van der Laan veronderstelt toch een dergelijke mogelijkheid als uiterste middel wanneer de Arabieren eens een oorlog zouden willen winnen en met overmacht zouden blijven doordrukken: zou Israël dan niet tenminste dreigen met kernwapengebruik?

Kol Shimshoni. Ik zou die mogelijkheid niet geheel durven uitsluiten. Israël weet zeer wel dat het in een andere positie verkeert dan bijvoorbeeld grote rijken uit de geschiedenis die in het verleden ten onder zijn gegaan: het weet dat een onverhoopte overwinning van de andere partij absoluut het einde zal betekenen van de eigen fysieke existentie. Dat is volslagen afwijkend van wat in de moderne geschiedenis met de overwonene gebeurt. Als Hitler zou hebben gewonnen, zou het Nederlandse volk — dat nu in de oorlog en in de bezetting ook offers heeft moeten brengen — misschien wel voorgoed zijn vrijheid zijn kwijt geweest, en het zou waarschijnlijk op de een of andere

wijze zijn geïntegreerd in het Duitse volk, maar het lijfelijke bestaan van de Nederlanders zou toch niet zijn vernietigd. Onze tegenstanders evenwel hebben al herhaaldelijk te kennen gegeven dat in een dergelijk geval het Israëli'sche volk zal ophouden lijfelijk te bestaan. Een volk dat zó wordt bedreigd, zal letterlijk alles doen om dat te verhinderen. Voor de eerstkomende tijd verwacht ik dat Israël zich zal kunnen handhaven door de materiële en morele kwaliteit van zijn militaire apparaat. Misschien dat er eens een tijd zal komen waarin de Arabieren evenveel soldaten zullen hebben als Israël inwoners heeft, en zoveel tanks als *wij* soldaten hebben; als zij dan daarmee een gecoördineerde operatie zouden opzetten en ons overspoelen, zou dat voor Israël de uiterste noodsituatie kunnen betekenen waarin om een Simson zou kunnen worden geroepen. Maar zoals ik al zei, ik zie dat nog niet gebeuren.

Cad-kpl Van Nieuwenhuizen veronderstelt dat de volledige inzetbereidheid van de Israëli'sche bevolking, waarvan de inleider sprak, in de eerste plaats zal gelden voor de oudere generatie die de rampen van de Tweede Wereldoorlog heeft doorleefd. Hoe staat het met die motivatie bij de jongeren en, met name, bij de vele immigranten van de nieuwe generatie?

Kol Shimshoni. In alle vier Arabisch-Israëli'sche oorlogen — 1948, 1956, 1967 en 1973 — is gebleken dat de gevechtsbereidheid, het moreel, van de jonge Israëli's niet onderdoet voor dat van de oudere generatie. De parate eenheden bestaan uit jonge kerels van 18 tot 21 jaar en zij waren het die op 6 en 7 oktober 1973 de Syriërs hebben weten tegen te houden: de twee kleine brigades die dat volbrachten, bijna met hun blote handen tegenover een twintigvoudige overmacht totdat het reserveleger hen eindelijk te hulp kon komen, waren géén veteranen uit 1948 en ook niet de ervaren mannen uit 1967. Het waren de jongeren van déze tijd, met een zelfde instelling als men ook elders aantreft. Men speculeert er in de wereld wel eens over dat onze jonge generatie niet bereid of in staat zou zijn om het vereiste te doen, en men baseert zich dan

op het feit dat onze mensen óók kritiek spuien en mopperen. Jawel, wij zijn mopperaars. Maar binnen de minuut is het hele volk één. Mensen die nog kort daarvoor fel protesteerden, vechten dan schouder aan schouder met dezelfde waartegen eerder hun protest was gericht. Zo gauw het gevaar weer is geweken, twee weken of misschien een maand na de oorlog, is de hechte eenheid weer weg en mopperen wij weer om het hardst. Maar wij hebben géén jongeren die voor de ouderen onderdoen. Enkele kleine groepen divergeren misschien van de algemene regel, maar ik schat dat er in mijn praktijk nog geen tien dienstweigeraars zijn geweest. In 1973 is bewezen dat de noodzakelijke eenheid er is, in alle generaties, en wij maken ons daarover geen zorgen. De jongere generatie is alleen maar wat lastiger!

Cad-kpl Matser (?) vraagt of Israël eventueel niet tóch bereid zou kunnen zijn concessies te doen aan Syrië, en zo ja, welke.

Kol Shimshoni. Ik heb niet gezegd dat wij geen enkele concessie zouden willen doen, maar dat het *uit militair oogpunt* bezien bijzonder moeilijk is als men om politieke redenen concessies aan Syrië zou moeten doen. Zoals ik al heb uiteengezet speelt de vraag van de verdedigbaarheid een hoofdrol. Zolang wij ons op een eventuele oorlog voorbereid moeten houden is het onverstandig tactisch belangrijke gebieden aan de andere partij over te dragen. De Arabieren eisen dat wij teruggaan naar de grenzen van 1967, en dat de Palestijnen volledig worden hersteld in hun rechten, zonder overigens nauwkeurig te omschrijven wat daaronder precies moet worden verstaan. Het zal u toch ook wel bekend zijn dat tal van Palestijnen destijds hun land hebben verkocht aan de Zionisten, en dat — na de mislukking van de Arabische aanval op onze jonge staat in 1948 — een groot aantal uit Israël is weggetrokken, deels uit angst voor represailles die wij niet eens in de zin hadden, deels om zich te onttrekken aan berechting voor hun vergripen tegen onze burgers tijdens die oorlog, deels ook omdat zij hoopten door hun Arabische broeders als „onthemden”

met open armen te zullen worden ontvangen. Die *rechten* van de Palestijnen zouden dan ook heel goed trekking kunnen hebben op bijvoorbeeld Tel Aviv, Haifa en Beersheba, want ook dáár woonden voor 1948 Palestijnen. Als nu de Arabieren eerst eens zouden verklaren dat zij bereid zijn met ons samen te leven — om het even welke dan de grenzen zouden zijn — dan zou al veel gewonnen zijn. Maar Sadat — die toch in het Westen wordt beschouwd als de meest tot onderhandelen geneigde Arabische staatsman — heeft nadrukkelijk gezegd dat vrede pas iets is voor de komende generaties en dat de rechten van de Palestijnen éérs moeten worden hersteld. Journalisten van overal hebben hem vaak verzocht zich wat duidelijker uit te drukken, maar dát weet hij steeds te vermijden. Wij zouden bijzonder graag ervan overtuigd willen zijn dat de Arabieren inzien dat oorlog niets oplost. Al direct in 1948 hebben wij ons in het Onafhankelijkheidsmanifest uitgesproken voor de „vreedzame coëxistentie” en ons bereid verklaard de broederhand te reiken aan onze Arabische burens. Dat staat lijnrecht tegenover het handvest van de PLO, dat eist dat de Israëlische staat moet worden geliquideerd en vervangen door een Palestijnse meerderheidsstaat en dat iedereen die na 1917 is geïmmigreerd, naar zijn land van oorsprong zal moeten teruggaan! Als wij eindelijk dat *nieuwe* geluid zouden horen waarop wij nu al bijna dertig jaar hebben gewacht, zouden wij zeker tot concessies bereid zijn, zélf in een tactisch essentieel gebied als de Golan. Want dan is de verdedigbaarheid veel minder belangrijk dan nu. Dat zelfde geldt ook als Sadat zich duidelijker uitdrukt en bijvoorbeeld verklaart dat Egypte niet langer als belligerent wil worden beschouwd. Een overeenkomstige concessie zou denkbaar zijn tegenover Jordanië, met een bepaalde autonomie voor de Westelijke oever — maar in geen geval onder de PLO! — mits er garanties werden gegeven voor het gedemilitariseerd blijven van dat gebied. Dat alles echter onder de nadrukkelijke voorwaarde dat die concessies níét worden gebruikt voor het scheppen van gunstigere uitgangsposities voor het alsnog doen slagen van wat tot dusverre steeds mislukte, na-

melijk het met geweld beslechten van het geschil door Israël te vernietigen. Tot nu toe leeft er in het Israëlische volk een sterke vrees dat het Arabische streven nog steeds erop is gericht, deze zaken stap voor stap te bereiken, en niet stap voor stap naar de vrede te werken maar stap voor stap naar het slachthuis! Het is na al die jaren aan de Arabieren, ons ervan te overtuigen dat zulks níét het geval is. Dat kan, als zij eerlijk zijn. En dan bedoel ik níét uitspraken op persconferenties in Wenen of Londen, maar wanneer zij onder elkaar zijn!

Cad-kpl Van Heusden (?) informeert in hoeverre de inleider van oordeel is dat er markante verschillen bestaan tussen het Israëlische en de Europese legers wat betreft discipline, flexibiliteit van de leiding, organisatie, zelfstandigheid van de individuele militairen, en dergelijke.

Kol Shimshoni. Naar mijn mening wordt in Israël van de lagere rangen aanzienlijk meer gevergd dan in de Europese legers. De vier oorlogen die Israël binnen dertig jaar heeft moeten voeren, hebben aangetoond dat ook de man in de lagere functies plaatselijk veelvuldig vérstrekkende beslissingen moet nemen. Dat heeft grote invloed op de reikwijdte van de leiding zoals die wordt uitgeoefend door bijvoorbeeld pelotons- en groepscommandanten. Als gevolg daarvan wordt er merkbaar mínder strak hiërarchisch gewerkt. Er is in de praktijk ook lang niet altijd een meerdere bij de hand die de beslissingen kan overnemen. In een geval zoals op 6 oktober 1973 hangt onvoorstelbaar veel af van de lagere commandanten. Dat beïnvloedt de onderlinge „afstand tussen de rangen”. Buitenstaanders trekken daaruit soms ten onrechte de conclusie dat er dan minder discipline heerst, maar in feite leidt het alleen tot een soepeler wijze van werken en een beter reactievermogen. De vergelijking met andere legers kan ik moeilijk trekken, behalve met het Britse. Wij leiden onze mensen op tot die grotere zelfstandigheid; wij zijn misschien ook minder hard tegen hen als er eens iets niet helemaal klopt, want de harde werkelijkheid vraagt toch al zo ontzettend veel van hen als zij daar alleen voor staan. Als wij hen te

zeer aan hiërarchische banden leggen zou hun waarde voor de positie, die zij moeten innemen als het erop aankomt, wel eens sterk kunnen verminderen. Daarom moedigen wij hun initiatief aan. De discipline ligt inderdaad lager dan voorheen. Ook wij hebben de geest van de jaren '70 niet kunnen buitenhouden. Voor onze reservisten hebben wij niet alle oude voorschriften kunnen handhaven, maar voor de parate eenheden en voor de vrijwilligers is er nog wel een aantal regels voor de haardracht en dergelijke. Wij geven de voorkeur aan wat men „operationele discipline” zou kunnen noemen. Die was in 1973 te veel gedaald, zoals ook de commissies van onderzoek hebben vastgesteld, en dat is nu weer wat aangehouden; bevelen moeten stipt worden opgevolgd en uitgevoerd. De *uiterlijke discipline* is tegenwoordig wat minder, maar persoonlijk ben ik daar niet zo gelukkig mee: het verschil tussen operationele en uiterlijke discipline is zó minimaal dat men nooit nauwkeurig kan weten in welke mate de ene de andere beïnvloedt. Als iemand gewend is het ene bevel niet stipt op te volgen — ook al gaat het daarbij slechts over uiterlijkheden zoals men die in ieder leger aantreft — kan diezelfde man geleidelijk ook in een situatie terecht komen waarin hij een ander bevel evenmin uitvoert, dat mogelijk van tactisch belang is. Voor wie als dienstplichtige deel uitmaakt van een krijgsmacht behoort de discipline gehoorzaamheid tot het geheel van zijn verplichtingen, voor de beroepsmilitair behoort het tot het pakket van alles wat hij accepteert bij het kiezen van dat beroep. Hoe meer toegeeflijkheid op dat principiële punt hoe zwakker het leger wordt. Als ik in een pantserbrigade moet zien dat de schoenen niet zijn gepoetst en de tanks niet schoongemaakt, is het mijn ervaring dat dan de verwachting gewettigd is dat die brigade ook minder presteert bij oefeningen en in de praktijk op het gevechtsveld. Logistiek en operaties zijn onverbreekelijk verbonden met het begrip orde. Veel meer dan vroeger. Daarom is er óók meer discipline nodig. De huidige jeugd wil liever geen gezag aanvaarden. Nergens; thuis niet, op school niet, in de maatschappelijke verhoudingen niet, in de krijgsmacht niet.

Wij hebben een heel sterk argument om dat te bestrijden: een leger zonder discipline is minder opgewassen tegen de beproevingen op het gevechtsveld dan een gedisciplineerd leger!

Een der aanwezigen vraagt of het vele gebruik dat Israël maakt van het buitgemaakte vijandelijke materieel geen problemen opwerpt voor het onderscheiden van vriend of vijand.

Kol Shimshoni. Dat is vrijwel onvermijdelijk. Je geeft dat materieel je eigen kleuren en brengt er je eigen onderdeelaanduidingen op aan, maar onder de camouflage en het stof valt daarvan al gauw niets meer te onderscheiden. Dan komt het vooral aan op de onderlinge afspraken die de herkenning moeten verzekeren, op bepaalde gedragslijnen, op herkenbare wijzen van doen, op de radio-verbindingen ook. Maar er gaat soms ook wel eens iets mis. Dat is heel moeilijk te voorkomen. Dat hangt overigens niet alleen samen met buitgemaakt materieel: Jordanië gebruikt dezelfde tanks als die wij ook van de VS hebben gekocht, en heeft ook Britse tanks van hetzelfde type als wij. Maar ook afgezien daarvan is het in het moderne gevecht zeer moeilijk te onderkennen welke tank er in een stofwolk gehuld al schietend van achter een heuvel komt aanstormen.

De laatste vraag betreft het niet vernietigen van het ingesloten Derde Egyptische Leger. Werd dat nagelaten omdat de Sovjet-Unie dreigde 15.000 man luchtlandingstroepen te zullen invliegen en in te zetten? Zijn de daarop duidende berichten juist, zoals ook het mondiale alarm voor de Amerikaanse strijdkrachten lijkt te bevestigen?

Kol Shimshoni. De Israëlische regering zou daarop zeker een antwoord kunnen geven, maar ik kan dat noch bevestigen, noch ontkennen. Een feit is dat de Amerikanen liever niet zagen dat het Derde Leger werd vernietigd, omdat zij onderhandelingen prefereerden. Volledigheidshalve moet ik eraan herinneren dat het Amerikaanse alarm ook eerst kwam nadat er over het ingesloten leger al een akkoord was bereikt; dat akkoord volgde toen Israël de omsingelings-

operatie had voltooid terwijl de Sovjets hadden gewild dat er werd gestopt vóór de ring was gesloten. Bij mijn weten stond een eventueel dreigement met 15.000 man daarbuiten. Ons leger is ook niet geschikt voor, of afgestemd op, een confrontatie met de Sovjet-Unie. Als dat ooit het geval zou zijn, zouden wij hulp moeten krijgen van anderen. Zo niet, dan zou ons hetzelfde overkomen wat in de loop van de geschiedenis is gebeurd met andere kleine landen die door iedereen in de steek werden gelaten als zij door een grote mogendheid werden aangevallen!

De *voorzitter* maakt zich tot tolk van de aanwezigen en dankt de inleider voor diens boeiende betoog en uitgebreide beantwoording van de gestelde vragen. Voor zover bepaalde geheimhoudingsverplichtingen de spreker mochten hebben belet feiten en gegevens aan de openbaarheid prijs te geven, is het raadzaam in de militaire bibliotheken het antwoord op die vragen op te zoeken, waar daaromtrent ruime documentatie kan worden gevonden.

Hij wekt de jonge adspirant-officieren krachtig op, ook zonder lezingen als die van hedenavond een grondige studie te maken van onderwerpen die evenzeer hun belangstelling verdienen, en zegt toe dat de Koninklijke Vereniging bereid is daarbij de helpende hand te bieden zodra haar de animo voor specifieke titels wordt kenbaar gemaakt. Tot slot wenst hij de inleider en diens gehoor een behouden thuisreis en sluit de bijeenkomst.

The Royal Army Ordnance Corps, suppliers of the army

Normal L. Dodd

colonel UK Army, retired

Tanks and tea, buttons and beans, grease and guns. Ask the Royal Army Ordnance Corps, the RAOC, they've got them somewhere! The Corps is the largest supply organization in the United Kingdom, their computer controlled stocks include more than three quarters of a million different items.

It has not always been so. Ministers of defence and senior officers of armies throughout the world regularly debate the question of 'who should supply what?'. In trying to solve this problem to everyone's satisfaction, reorganizations and re-allocations of duties and responsibilities have followed one upon another. The British Army has been no exception. From the earliest times colonels of regiments have zealously guarded their privileges and perquisites over the supply of food and clothing to their own units. Only too often to the disadvantage of the unfortunate soldiers who went on short commons to enrich their leaders. Later, as the army became more organized, it was the various regiments and corps who resisted change and were loathe to hand over logistic responsibilities to other corps. However as long ago as the 13th and 14th century, in the days of bows and arrows, regiments were unable to afford to purchase such fearsome weapons as catapults and slingshots and later firelocks and cannons. These had to be provided by the Crown and somebody had to oversee their manufacture, issue and maintenance. This was the task of the King's or Queen's Master of Ordnance. The first recorded holder of this office was Nicholas Merbury who was appointed in 1414.

A formal Board of Ordnance under the Chairmanship of the Master General of Ordnance was created in 1518 with its headquarters in the Tower of London where the country's 'mobilization stocks' of weapons were held. The Board continued in being for more than 200 years and even today an

officer of the RAOC is a member of the Committee which administers the Tower of London on behalf of Her Majesty. The Master General of Ordnance could be a civilian or military officer; two of the most famous were the Duke of Marlborough and the Duke of Wellington.

Because of the appalling breakdown of the Army's logistical system in the Crimean War a complete reorganization was ordered. The Master General of Ordnance and the Board were abolished and with them the system of regimental provision of many logistic items. All the 'teeth arms' of the Army were placed under command of a commander-in-chief and the supply services, still predominantly civilian manned, came under the control of the Secretary of State for War. In 1857 a Military Store Department was formed under the command of military officers with the responsibility for the supply of equipment, weapons and munitions. When soldiers were added to the establishment this became the Military Store Staff Corps. In 1896 the name changed to the Army Ordnance Department and Corps; the final title with the 'Royal' prefix was granted in 1918 after the Corps' excellent service in World War I.

World Wars I and II

As the years had gone by the Corps had assumed responsibility for the supply of clothing from the civilian Director of Clothing, for all types of guns, small arms and ammunition and, as machinery took over from horse power, the Corps trained Inspectors of Machinery and established a workshop organization. This, in 1942, was to become the nucleus of the Royal Mechanical and Electrical Engineers. World War I saw the introduction of large numbers of wheeled vehicles and the birth of the tank. The RAOC was allocated the task of

supplying and repairing all such vehicles with the exception of those driven by the Royal Army Service Corps. This latter Corps was then, and remained until after World War II, responsible for the supply of all foodstuffs and petrol and for the provision of load carrying logistic vehicles in the field force.

The RAOC entered World War II seriously under-established and grossly overcivilianized. Until as late as 1941 the members of the Corps, although many had fought with rifles at Dunkirk, still had 'non-combat' status. It was isolated from much of the Army and was not in a position to influence logistic concepts. Fortunately this situation changed very rapidly and soon the Corps had created a force well able to supply stores, vehicles and ammunition to all parts of the world and at the same time to make full use of local facilities in overseas theatres wherever this was possible. They ran laundries, manufactured ammunition and industrial gases, operated a special ordnance ship, delivered urgent stores direct to units. A complete field organization was created to ensure regular and speedy supply to units. In fact the RAOC had become the full and vitally important part of the Army which it still is today.

Post-war developments

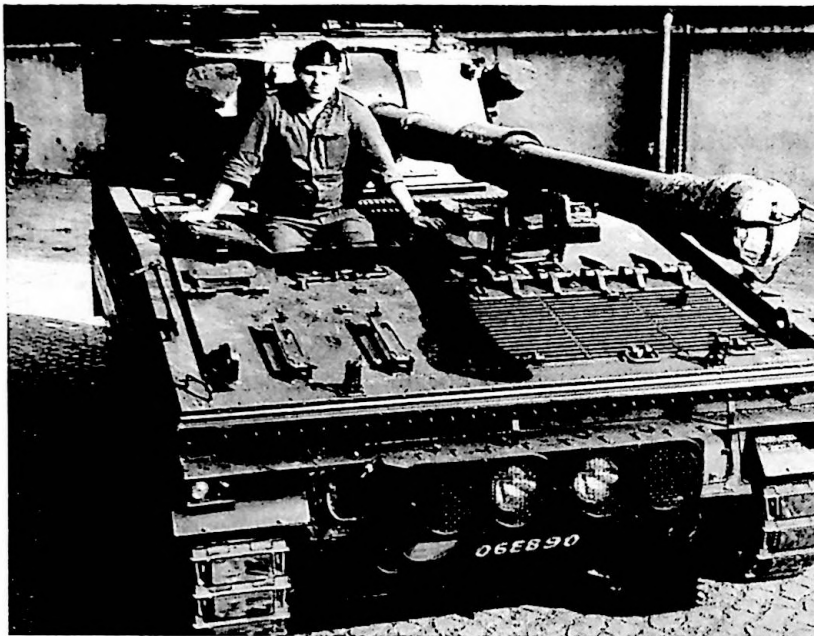
Changing conditions of strategic and tactical concepts, continuous economies after the war and the drive for more efficient operations continued to bring reorganizations and re-allocations of tasks. The REME, formed in 1942, steadily took over from the RAOC the responsibility for the repair of army weapons and equipment and there were various changes in the higher control of the Corps which made for better co-ordination of the logistic services under the control of the Quarter Master General of the Army. However the most important changes came in the late 60s when the decision was taken to form three logistic corps and to concentrate all repairs, supply and transport in these three corps. The Royal Army Service Corps was disbanded and the Royal Corps of Transport formed. This latter Corps became responsible for the manning and operation of almost all the trans-

The RAOC of the seventies . . . storeman and ammunition technician carry out final check on SS 11 anti tank guided missile wire control system

port of the Army including some ships. The REME took over repairs to electrical and mechanical items including those previously done by the RASC and Royal Engineers and the RAOC assumed responsibility for the supply of food, petrol, oil and lubricants (POL) from the RASC as well as for barrack stores, i.e. furniture and household goods, boat stores and the provision of clerks for the staff. This reorganization considerably tidied up the many overlaps in previous responsibilities, although close co-operation is still required between the logistic corps. For instance, in the field, the RAOC supplies stores from rear to forward depots and so on to the field formations. The REME recover and repair the trucks should they break down and RAOC supplies replacement vehicles if they cannot be repaired.

The next stage in the rationalization programme which is being pressed ahead by the Defence Minister in his search for economies is the 'Single Manager Concept'. Under this system the largest single user in the three Services supplies the other two. The Royal Navy are today the single Service

Vehicle specialist at a depot prepares a tank for issue to a unit

manager of all foods, the RAF supply POL and accommodation (barrack) stores and the Army, in fact the RAOC, provide vehicles, vehicle spares, small arms, small arms ammunition, defence stores and clothing for all three Services.

Computerization

To speed up the supply of items required and to reduce the amount of stock which must be held on in depots the RAOC pioneered the use of computers. These are installed in the home base and in Germany and are used extensively for complex inventory control. For management control the inventory is divided into three categories. Items in Category 1 are those under 'Continuous Review'. They include things which are costly and operationally important. Because of their nature these items require constant management control and attention. The computer is so programmed that it cannot reorder them automatically. Vehicles, major equipments, certain types of ammunition and guided missiles feature amongst this list of around 8,000 items. At any time the Director of Ordnance Services (DOS) knows exactly where every Category 1 item is, including those in the hands of troops anywhere in the world.

Category 2 items are those under 'Periodic Review'. These include minor vehicle assemblies, spare parts with a special supply problem and

certain technical items. These also cannot be automatically reordered by the computer and it is programmed to show only where the items are down to RAOC depots but not including those in user units. There are about 150,000 items in category 2. The remainder of the items, around 400,000, are Category 3. These are items of basically low cost which have no procurement or storage problems. To all intents and purposes these are ordered and reordered automatically based on past and forecast issues related to stocks held in RAOC depots. Prior to the introduction of the computers it took one year to carry out a complete 'stock check' of what was held in RAOC stores; today this can be done within a week. This increased efficiency helps to prevent such 'scandals' as the accumulation of items which later have to be sold as surplus to requirements.

Problems do arise due to the changes in tactical doctrines and the provision of new equipments and weapons. These today are minimized because of the integration of the members of the RAOC at all levels of command and because of their representation in the office of the Quartermaster General. This situation will be further improved under the recently announced alterations to the Ministry of Defence (Army) logistic structure. A Logistics Executive is being formed which will bring together the staff of the QMG and the Directors of

the RAOC, RCT and REME into one integrated staff to be located outside London.

In order to operate the computers efficiently, to be able to forecast intelligently future requirements and to control the large number of civilians employed by the Corps, the RAOC became interested in Management Training long before it became the 'in' thing in military and civilian life. For some years officers of the RAOC have been attending a special Management Course of one year's duration at Manchester University and a few officers attend a full three year university degree course in the same discipline. Management is also featured in a number of the courses for officers, Warrant Officers, NCOs and civilians held at the School of Ordnance. A school which, amongst other tasks, is also responsible for the training of quartermasters and regimental and company quartermasters for all regiments and corps of the British Army and some Commonwealth and foreign armies.

Personnel policy

The present regular army strength of the RAOC is about nine hundred officers, ten thousand WOs, NCOs and men. Twenty thousand civilians are employed by the Corps. The latest Defence Review will cause a reduction in the number of military personnel and a reduction in the civilian content, the reductions to be completed by 1979.

Officers are recruited either directly from civilian life, by transfer from other regiments and corps or by the commissioning of WOs and NCOs. Those not already commissioned attend a course at the Royal Military Academy at Sandhurst, the duration and content of which depends upon their background and whether or not they intend to become short service or long service officers. A 'Special to Corps' course at the School of Ordnance follows; this is about 26 weeks in duration and provides an introduction to the tasks and responsibilities of the Corps. It is no longer possible for officers to know every aspect of ordnance work and some specialization is essential. Long courses are therefore held in Food technology, Petroleum, Ammunition and, as already mentioned, in Management. Some of the instruction is carried out all or in part at civilian establishments such as the College of Distributive Trades, and visits are included to industrial establishments, laboratories and depots.

The most 'glamorous' course today, because of the Ulster emergency, is the Ammunition Technical Officers Course, which is a 60 week course run at the RAOC's Army School of Ammunition in conjunction with the Royal Military College of Science. This course provides advanced training in all aspects of land service ammunition, explosives, chemical weapons, solid and liquid propellants and the explosive components of guided missiles. After

Supplies being prepared for helicopter transportation as 'underslung loads'

completion of this course officers are eligible for employment in ammunition depots and test establishments and in the extremely dangerous task of the disposal of terrorist bombs and explosive devices in Britain and Northern Ireland.

Officers of the RAOC are eligible in accordance with the normal rules to attend the Army Staff College, the National Defence College and similar general courses as well as the many short courses held at the School of Ordnance in all aspects of the work of the Corps.

It is interesting that a Corps like the RAOC has what might be termed a 'reverse pyramid' for officer promotion! More captains and majors than subalterns are required because of the nature of the tasks involved. For that reason transfers of suitable officers of around the captain's rank are accepted. Some of these officers are interested in the varied and technical life which the RAOC can offer and others see better prospects for further advancement in the Corps than in their own regiments and corps. These officers attend the Ordnance Officers Course and are then allocated to suitable employment. Young men joining through Sandhurst first attend the Young Officers' Course, then are normally sent to serve for a period with an infantry regiment to gain some regimental experience. This service, where possible, includes a posting or tour in Northern Ireland. All officers and soldiers of the RAOC are both specialists and

fighting men and must have a basic knowledge of field service.

Recruits and apprentices

Because of the prospect of learning a useful trade recruiting for the RAOC presents few difficulties. Men either enlist direct and, after passing through the normal army selection procedure, attend a basic recruit course at the RAOC Depot or join from the RAOC Apprentice College.

Boys, or Apprentices as they are termed, enter the College directly from school at the age of 16 to 16½. They receive military, educational and trade training during the course; this has four terms each of 14 weeks' duration. Pay and allowances are good and uniform etc. is free; there is plenty of opportunity for sport and adventurous training and ten weeks leave a year is granted. Trades taught include technical clerk, baker, photographer, chemical laboratory assistant and petroleum operator, tailor, vehicle specialist, bandsman, work study operator and ammunition specialist. Attendance at the Apprentices College gives a young man a great advantage when he joins the army as an adult.

An adult soldier, after the basic recruit course, has a vast range of trades to choose from. These include all those available at the Apprentices College plus driver, butcher, ammunition technician, staff clerk for duties in large HQs and with Military

Petroleum operators of the RAOC work on a flexible pipeline

Squadron command post in a Com-
mando Logistic and RAOC squadron

Attache and Missions overseas, computer systems operator and many others. On completion of his basic trade training the man will join a RAOC unit or detachment for on-the-job-training and will normally return to the Training Battalion RAOC for upgrading courses at a later stage in his career.

Command and control

The unit or depot to which the officer or man will be posted can be in the United Kingdom, in the British Army on the Rhine or elsewhere overseas. In Britain there is a Base Organization under the control of the Director of Ordnance Services (DOS) but commanded by a Major General, the Commander, Base Organization. He and his staff control the UK central depots supplying Ordnance Stores, Ammunition and Vehicles. The Chief Ordnance Officer at HQ United Kingdom Land Forces controls the ordnance support units in the divisions and districts allocated to UKLF through the respective Commanders, RAOC or Deputy Assistant Directors Ordnance Services (DADOS). He also controls some regional depots, the Petroleum Centre ROAC and the Ammunition Inspectorate and Disposal Unit.

In each overseas command a senior RAOC officer is responsible to the DOS for ensuring that an efficient service is given by RAOC units and re-

presentatives within their formation. The same senior officer is also responsible for advising the Commander or GOC-in-C and his staff on all supply matters.

Within the North Atlantic Treaty Organization (NATO) logistics remain a *national responsibility* both in peace and war. The RAOC in Germany therefore have a flexible organization which in peacetime is able to supply the daily requirements of barrack life of fresh food, barrack stores, clothing etc. throughout all the BAOR area while at short notice be able to switch to a war footing to provide the ammunition, petroleum and warlike stores required for British 1 Corps and the rear support areas.

Efficient service

The system of supply in wartime is that of 'pushing stores forward'; this obviates the necessity for combat units to come back for their requirements. Each brigade sized formation has an Ordnance Field Park, this is on wheels and carries items which are fast moving; there are small ordnance stores detachments with REME workshops to ensure proper storage and speedy delivery of requirements. Ammunition and food, normally prepacked 'compo' rations, are brought forward to distributing points in trucks of the brigade transport squad-

Members of the Royal Ordnance Corps Band rehearsing at the RAOC Training centre

ron of the RCT. Corps troops are supplied from vehicle and stores companies under the control of the Deputy Director of Ordnance Services (DDOS) at Corps HQ. There is no doubt that the concentration of the supply of ammunition, stores, weapons and vehicles into the hands of one Corps has greatly reduced the movement and handling overheads at the same time providing a more efficient and speedy service to the users. The constant pressure of economy has caused the emphasis to be placed on the 'teeth arms'. These are kept up to or near wartime strength often at the cost of over-reductions in the supporting services. The peacetime RAOC units stationed in the Central Region would be insufficient to provide an adequate service to the British 1 Corps without augmentation.

Reservists

This is one of the tasks of the units and personnel of the RAOC Territorial and Army Volunteer Reserve. These are about two thousand seven hundred officers and men in this reserve; they are in either 'independent' or 'sponsored' units, some of which are in what is termed Group A and have accepted special call-up liability. Others are in Group B who do less compulsory training and have a lesser call-up liability. Independent units have their own identity in peacetime, their own training centres and social activities. Many of the units know and train for their exact mobilization tasks. Sponsored units and individual personnel are controlled by the Central Volunteer HQ si-

tuated at Deepcut alongside the School of Ordnance within the Training Centre. The members of these units are spread around the country and only come together for their annual training and for two or three weekends. They include about five companies, three independent platoons and eleven workshops stores sections. The independent units are the best recruited because they can offer more comradeship and better scope for part time training but the sponsored units serve a useful purpose for those who wish to serve in the Corps of their choice but do not live near a suitable TAVR unit. Volunteer recruits are given 15 days training at the Ordnance School, they are also able to attend special short courses run for their benefit throughout their service.

An officer at the School of Ordnance said:

We are a Corps which can provide real job satisfaction. In peacetime there is always something required somewhere, supply must go on, ammunition must be tested and examined, clothing has to be designed, tested and accepted into service and petrol must be supplied. We are in the lead computers, the arts of packaging and palleting stores, in the study of the storage of foodstuffs and their transport in a frozen state and in teaching and operation of management procedures. The RAOC has pioneered methods of storing and maintaining reserve vehicles and equipments including completely equipped tanks in controlled humidity storage. We have developed a system of 'casting vehicles' after a planned number of years in service. A study of the cost effectiveness of trying to keep elderly vehicles operational proved that it is more economic to sell off the range concerned before they become completely obsolete. This

has allowed the Corps to estimate much more exactly the number of spares which should be held, thereby causing considerable economies in finance, storage space and manpower.

Diversity prevents boredom

A glance at the RAOC Gazette, the well produced Corps magazine, shows that all these activities do not keep everyone too busy because they still find time to ski in Oberjoch, climb in Bavaria, train in Canada, gain awards for gallantry in Ulster and for service in the Sultanate of Oman, help the local population in Belize, Hong Kong and Gibraltar, bargain for fruit in Turkey, serve on exchange postings in New Zealand, take part in motor rallies in France, Belgium and Germany and enjoy shark fishing off Cornwall. One officer and his wife drove to Iran to take up a new posting and a lance-corporal trekked across Nepal where the RAOC have a unit in support of the Gurkha recruiting depots. An Ordnance officer took part in an expedition which followed the Zaire (Congo) River from its source to the sea using inflatable rafts for transport.

Unknown, not unloved

Except, perhaps, for the Ammunition Technical Officers and Technicians engaged in bomb disposal there is little publicity for a logistical Corps like the RAOC; civilians and military people know that soldiers must be fed, armed and equipped but few bother to find out how it is done — though the former will complain quickly enough when so called 'supply scandals' come to light and the latter go mad when the rations do not appear on time!

Few realize the amount of work and preplanning which takes place behind the scenes. It is indeed no small thing to have the responsibility for the supply flow which begins in a Royal Ordnance Factory or commercial firm and ends with the delivery of the stores, weapons, food, fuel, vehicles, guns and ammunition in the right quantity, at the right time and in the right conditions to combat troops in many different parts of the world.

Members of the Royal Army Ordnance Corps have every right to be proud of their history, their traditions and their competence.

Huldeblijk oud-cadetten 150-jarig bestaan Koninklijke Militaire Academie

In deze kolommen mochten wij al eens aandacht vragen voor het 150-jarig bestaan van de Koninklijke Militaire Academie en in het bijzonder voor het „Huldeblijk oud-cadetten“.

Ditmaal willen wij nader ingaan op dit huldeblijk, waarvan al is gezegd dat het een cadeau is dat de leiding van de academie bijzonder graag wil ontvangen omdat het haar te enenmale ooit aan de financiële middelen zal ontbreken om het zelf aan te schaffen.

Alvorens dit te doen willen wij degenen die op de eerste publicatie reageerden — onder meer door ons succes te wensen — van harte danken. Deze reacties zijn voor ons een geweldige stimulans op weg naar het mooie doel: het tot stand bren-

gen van een huldeblijk aan het 150 jaar oude Kilacadmon.

Naar aanleiding van enkele vragen het volgende: de actie is bedoeld voor allen die als cadet de opleiding op de Koninklijke Militaire Academie, zowel te Breda als te Bandoeng, hebben gevolgd. Voorts zijn wij van mening dat geen separate acties moeten plaatsvinden: dit zou leiden tot versnippering van gelden en afbreuk doen aan de gedachte van een gemeenschappelijk huldeblijk namens alle cadetten.

Ten slotte nog het juiste telefoonnummer van het secretariaat van het comité „Huldeblijk oud-cadetten 150-jarig bestaan Koninklijke Militaire Academie“: (070) 46 93 35, tst. 24 70.

Het huldeblijk

Bij de verbouwing van de oude burcht van Breda tot renaissancepaleis werden in de jaren 1536—1538 dakkapellen aangebracht met rijk gebeeldhouwde gevels, elk voorzien van een cherubijnkopje.

In 1826 werd het paleis bestemd voor de huisvesting van cadetten, hetgeen verbouwing meebracht. De zolderverdieping met de dakkapellen werd vervangen door een tweede etage. Daarbij moesten de dakkapellen het ontgelden en vielen de sierlijke voorgevels onder de slopershamer. Het materiaal was overigens goed bruikbaar: als ondergrond van de manegel. Daar vond men de brokstukken terug toen in 1962 de spade in de grond ging voor de bouw van het Prins Bernhardpaviljoen. Men heeft ze toen zorgvuldig verzameld en bijeengebracht in de kelders onder de Egmondgalerij en het Blokhuis.

Wij gaven in de vorige publicatie al aan dat één topgevel kon worden gereconstrueerd: nauwgezet werk van gespecialiseerde restaurateurs. Door hun arbeid kan de gevel weer zodanig worden hersteld dat een fraai historisch monument wordt gered. Ingemetseld op de binnenplaats van het kasteel (in de muur die zich bevindt aan de rechter kant, wanneer men, staande onder de Henricuspoort, kijkt in de richting van de klok) komt de gevel het mooist tot zijn recht.

Het is deze restauratie die het comité „Huldeblijk oud-cadetten 150-jarig bestaan Koninklijke Militaire Academie“ als cadeau heeft uitgekozen. Het comité spreekt de verwachting uit dat een ieder de voortvarendheid waarmee het is te werk gegaan aanvaardt. Men bedenke dat de omvangrijke arbeid van rondvragen en polsen het comité een aantal ideeën zou hebben opgeleverd waaruit dan toch nog een moeilijke keuze zou moeten worden gemaakt. En... wij mochten toch ook wel rekening houden met het verlanglijstje van de jarigel

BOEK- BESPREKING

Henry Tindal. Een ongewoon heer met ongewone besognes, door H. J. Scheffer, 397 blz., geïll. Uitg.: Unieboek bv, Bussum, 1976. Prijs: f 39,50.

Dr. Scheffer heeft met dit, zijn zesde, boek op historisch gebied een groots en omvangrijk werk verricht. In prettig leesbare taal geeft hij, verdeeld over vijf hoofdstukken, een boeiende biografie van jhr. Henry Tindal, waarbij uitvoerig wordt ingegaan op de verschillende aspecten van zijn activiteiten. Het boek is objectief en afstandelijk geschreven. Men krijgt een goed beeld van de hoofdfiguur, zijn positieve en negatieve eigenschappen, maar men eindigt niet met hem sympathiek te vinden. En men vraagt zich al lezende af, of hij in de verhouding tot zijn gezin en verdere familie ook zoveel stof heeft doen opwaaien en weerstanden opgewekt als bij zijn bezigheden op politiek, industrieel en journalistiek gebied. Dr. Scheffer heeft, blijkens de 76 bladzijden noten die, ingebonden, los zijn bijgevoegd, een eerbiedwaardig aantal bronnen geraadpleegd en tal van bijzonderheden aan het licht gebracht. Bovendien, doordat de tijd van Henry Tindal eigenlijk nog zo kort achter ons ligt, heeft hij gesprekken kunnen hebben met zijn dochter, mevrouw E. J. J. M. van der Burg-Tindal, haar nicht, mevrouw M. S. W. I. Korthals Altes-von Barnekow en de heer A. H. Heineken, een kleinzoon van Mary Tindal, die ook dit boek heeft gesubsidieerd.

De Tindals waren van Schotse afkomst. De eerste die zich in Nederland vestigde, James, had in de 18e eeuw als sergeant gediend in het tweede regiment van de Schotse bri-

gade in Nederlandse dienst. Zijn zoon Donald, die zich later Daniël ging noemen, bracht het tot luitenant-kolonel der infanterie en commandant van Woerden. Zijn zoon, Ralph Dundas, diende achtereenvolgens in het leger van de Republiek der Verenigde Provinciën, het Bataafse leger, het keizerlijke Franse leger en ten slotte in het koninklijke Nederlandse leger van Willem I. Hij werd in 1814 benoemd tot luitenant-generaal in het Nederlandse leger en later tot inspecteur-generaal der infanterie der Belgische troepen. In 1828 volgde de benoeming tot generaal der infanterie. Willem I die hem zijn collaboratie blijkbaar niet kwalijk nam, benoemde hem op 8 juli 1815 tot commandeur van de Militaire Willemsorde en op 16 september 1815 werd hij in de adelstand verheven met het predikaat van baron. Hij zou deze onderscheidingen vooral te danken hebben aan zijn verdiensten voor de opbouw van het Nederlandse leger. Vijf zoons en vier kleinzoons — een ervan was Henry — werden beroepsmilitair. Zij kregen allen de MWO en de Tindals gingen behoren tot de hofhouding. De vader van Henry, Willem Frederik, werd in 1865, hij was toen majoor, ongevraagd en oneervol ontslagen en vertrok met zijn oudste zoon Leonard Jan, die als tweede luitenant bij hetzelfde regiment als zijn vader diende, naar Mexico waar beiden in dienst traden bij het leger van keizer Maximiliaan. Leonard Jan overleed in 1866 aan de gele koorts. Zijn vader ging in Brussel wonen, waar hij in 1882 overleed. Zijn vrouw was reeds in 1864 gestorven. Lange tijd is niet bekend geweest wat de aanleiding was tot dit alles, maar na zijn dood bleek dat hij een verhouding had gehad met koningin Sofie.

Henry, die bij het vertrek van zijn va-

der naar het buitenland twaalf jaar was, ging in 1869 naar de KMA en werd op 26 juli 1873 benoemd tot tweede luitenant bij de artillerie in Nederlands Oost-Indië, werd in 1875 eerste luitenant. Bij KB van 27 december 1875 werd hij benoemd tot ridder 4e klas MWO voor de wijze waarop hij zich bij de krijgsverrichtingen in Atjeh had onderscheiden; op 21 maart 1877 werd hem de eresabel met opschrift „Koning Willem III voor betoonde dapperheid” toegekend en ten slotte het „Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven 1873-1876 Atjeh”.

Na twee en een half jaar dienst te hebben gedaan in Atjeh werd hij overgeplaatst naar Soerabaja. In 1878 vertrok hij met verlof naar Nederland, waar hij in november, op eigen verzoek, werd ingedeeld bij het regiment rijdende artillerie. In 1881 werd hij gedetacheerd bij het derde regiment veldartillerie. Op 24 juli, op transport, viel hij met zijn paard en besleerde de knie. Wat het letsel precies is geweest, is niet bekend maar hij bleek voor altijd ongeschikt te zijn voor de militaire dienst. Op 30 september kreeg hij eervol ontslag in de rang van kapitein met een jaarlijks pensioen van f 1500. Een bijzonder succesvolle militaire loopbaan, voortijdig afgebroken door een ongeval. Met hetgeen hij kreeg als drager van de MWO was het voor die tijd een behoorlijk inkomen, maar hij kon er niet van rondkomen en leende regelmatig bij zijn zwager Gerard Heineken en zijn zuster Willy. In 1885 huwde hij Jacqueline van Hoey Smith de weduwe van Willem Borski met wie zij zeventien jaar getrouwd was geweest. Zij bracht een vermogen mee van naar schatting een kleine f 2 miljoen en hoewel zij op huwelijksvoorwaarden waren getrouwd be-

schikte Henry na enige tijd naar eigen inzicht en, naar het zich laat aanzien, onbeperkt over het geld van zijn vrouw. Bij zijn dood in 1902 had hij vooral door zijn industriële activiteiten een schuld van ca. f 1 miljoen. Men vraagt zich af of zij zich hiertegen niet heeft kunnen of niet heeft willen verzetten.

Minder succesvol verliep zijn politieke loopbaan, die in 1887 begon toen hij zich voor het eerst schriftelijk tot de Staten-Generaal richtte. In deze periode tot ongeveer 1893 zijn er 23 spotprenten van hem in de Nederlandse periodieken verschenen. Hij heeft driemaal kandidaat gestaan voor de Tweede Kamer doch werd niet gekozen. Zelf ambieerde hij de portefeuille van minister van oorlog. Hij ageerde voornamelijk over de verdediging van Nederland. Acht van de negen adressen die hij in de loop van zes jaar aan de Staten-Generaal heeft gericht, gaan over militair-strategische vraagstukken. De Staten-Generaal echter legden zijn toch vaak wel gefundeerde kritiek naast zich neer omdat de toon hun niet beviel: te arrogant, te direct, te veel op de man af.

Tindal verwachtte steeds dat Duitsland Nederland onverhoeds zou aanvallen en het lijkt wel clairvoyance als men leest hoe dit volgens hem zou gebeuren en men vergelijkt ermee de gebeurtenissen op 10 mei 1940. Toen hierop door militaire experts werd ingegaan, was een van zijn bestrijders in de Militaire Spectator K. Eland, toen luitenant-kolonel en directeur van de tweede afdeling der krijgsschool, die in 1894 als generaal-majoor commandant van de stelling van Amsterdam zou worden en in 1897 minister van oorlog.

Tindal is in zijn politieke carrière toegejuicht en verguisd. Hij zag de dingen vaak goed, maar bracht ze verkeerdt. Hij was iemand die weerstanden opwekte. Korte tijd had hij veel contact met de beweging van Domela Nieuwenhuis, maar lid van een politieke beweging of partij schijnt hij niet te zijn geweest, al ging in 1890 en 1891 zijn sympathie naar de radicalen. Als hij na 1890 zich ook gaat inlaten met niet-militaire zaken is het met zijn politieke carrière gedaan en dr. Scheffer vermeldt dat hij zich,

voor zover hem bekend, na december 1893 niet meer in het publiek over enig politiek of militair onderwerp heeft uitgelaten.

In de loop van 1889 werd Tindal mede-eigenaar van een melk- en botterfabriek, de Kamper melkinrichting, en in 1892 van een zuivelfabriek in Vreeland. In hetzelfde jaar kocht hij de Leerhoeve voor zuivelbereiding in Oudshoorn met de bedoeling alles opnieuw in te richten en te moderniseren. Van de Leerhoeve ging het echter niet door want toen was hij in aanraking gekomen met de pogingen van enkele technici om drinkwater te zuiveren door ozon en in de Leerhoeve kwam het proefbedrijf van Tindals maatschappij voor ozon. Inmiddels was hij ook eigenaar geworden van enkele kranten en periodieken, waaronder „De Amsterdammer”, die hij al enige tijd als spreekbuis gebruikte. Hij richtte twee nieuwe kranten op, „De Telegraaf” en „De Courant”, die in de eerste helft van januari 1893 voor het eerst verschenen. Toen bleek, in 1898, dat hij zijn financiën en kennis van zaken belangrijk had overschat. Op 2 januari 1901 werd hij failliet verklaard waarbij zijn schuld niet minder dan f 1 miljoen bedroeg. Hij ging in beroep bij het hof dat echter de uitspraak van de rechtbank bevestigde. De cassatie-aanvraag die hij bij de Hoge Raad indiende werd op 6 december 1901 verworpen.

Tindal had sinds 1900 een leveraandoening en toen hij na een ernstige ziekte in 1901 weer opknapte kreeg hij een uitnodiging van het Russisch Keizerlijk hof in St. Petersburg om over de levering van een ozoniseringinstallatie voor het zuiveren van het water van de Nawa te komen praten. Tegen het uitdrukkelijk advies van zijn behandelend geneesheer ging hij toch, maar hij overleed er op 31 januari 1902.

Aan zijn zwager, Freiherr von Barnekow, getrouwd met Tindals zuster Willy wordt hoofdstuk II gewijd. Een aanvechtbare figuur, en het zware schaaft van de familie. Tekende in 1874 voor 6 jaar als gewoon soldaat in het Nederlands-Oostindische leger, waarschijnlijk in verband met speelschulden. Bracht het in de loop der jaren tot korporaal. Na het huwelijk,

tegen de zin van haar familie, werd hij een man van twaalf ambachten en dertien ongelukken. Hij was in de veronderstelling dat zijn vrouw een veel groter kapitaal had dan zij in feite bezat en dit werd door haar ook niet tegengesproken. Hij was enige tijd aangesloten bij de sociaal-democratische bond en medewerker van „Recht voor allen”. Waarschijnlijk schreef hij, onder de initialen van zijn vrouw, een paar schotschriften over vooraanstaande Amsterdamse families, na vermoedelijk door haar van bijzonderheden te zijn voorzien, waarvoor zij een maand gevangenisstraf kreeg. Het huwelijk was toen allang mis, von Barnekow verduende naar Amerika, maar hij keerde later naar Duitsland terug waar hij zijn laatste jaren sleet. Mevrouw von Barnekow en hun dochter bleven in Amsterdam wonen. Zij overleed in 1928. Het laatste hoofdstuk behandelt de geschiedenis van „De Telegraaf” en „De Courant” nadat deze na Tindals dood door H. M. C. Holdert werden overgenomen. Het is een bijzonder interessant relaas en men krijgt een goed beeld van de Amsterdamse persgeschiedenis op het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw. Maar deze hele geschiedenis staat verder los van Henry Tindal en laat zich zeker beter lezen dan in kort bestek beschrijven.

Het boek is bijzonder mooi uitgegeven. Een waardevol bezit.

J. ALBARDA, Ikol art b.d.